

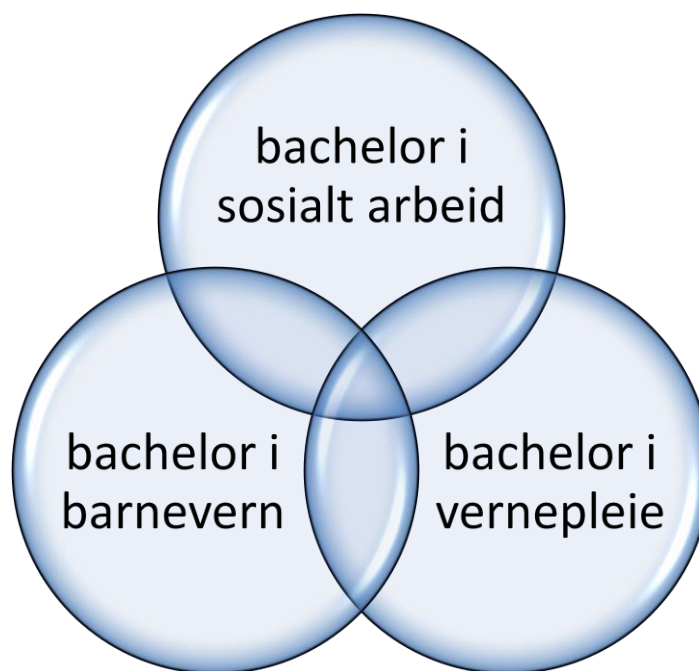

UNIVERSITETS- OG HØGSKOLERÅDET

The Norwegian Association of Higher Education Institutions

SLUTTRAPPORT FRA SOSIALFAGPROSJEKTET

SOSIALFAGLIG KOMPETANSE OG BSV-UTDANNINGENE

Et prosjekt i regi av UHR, på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet.

September 2015

Innhold

Sammendrag	3
1. Innledning	4
2. Prosjektgruppens sammensetning og prosjektets framdrift	5
<i>Noen milepæler</i>	5
3. Om arbeid og leveranser i de to fasene av sosialfagprosjektet	6
3.1. <i>Om arbeidet i fase 1 (2013-2014)</i>	6
3.2. <i>Prosjektgruppens hovedkonklusjoner etter fase 1 i prosjektet (2012-2013):</i>	7
3.3. <i>Om SAK-prosjektene i fase 2 (2014-2015)</i>	9
3.4. <i>Prosjektgruppens syn på effekten av SAK-prosjektene gjennomført i fase 2</i>	9
Stimulerer til mer kontakt og samarbeid	9
Tydeliggjør utfordringer – som i stor grad er ledelsesutfordringer	10
Styrker og åpner for nye samarbeidskonstellasjoner	12
Gir viktige erfaringer med utprøving av tverrprofesjonell samarbeidslæring (TPS)	12
Viser bredden i utdanningsmodeller for utdanning av BSV-kandidater	13
3.5. <i>Fra forskergrupperapporten Omfang av felleselement i BSV-utdanningane – argumentasjon og konsekvens</i>	14
4. Prosjektgruppens konklusjoner og anbefalinger	17
4.1. <i>Samarbeid mellom utdanningsmiljøene</i>	17
4.2. <i>Brytning av synspunkt mellom interessenter</i>	17
4.3. <i>Strukturelle endringer i utdanning til sosialfaglig arbeid</i>	18
4.4. <i>Ledelsesutfordring å legge til rette for mer samarbeid</i>	19
4.5. <i>Betydningen av mange tematiske fellesnevnerne også med helsefagene?</i>	19
4.6. <i>Politisk utfordring å vise vei</i>	20
Vedlegg	20
<i>Vedlegg 1: Dialogforums beskrivelse av ni sentrale kunnskaps- og kompetanseområder for sosialfaglig arbeid og utdanning</i>	21
<i>Vedlegg 2: Oversikt over problemstilling og resultater fra de 11 SAK-prosjektene i fase 2</i>	24
<i>Vedlegg 3: Oppdragsbrevet fra KD til UHR</i>	39

Sammendrag

Den særnorske modellen med tre profesjonsutdanninger som alle kvalifiserer for sosialfaglig arbeid på flere tjenesteområder i velferdsstaten har vært utfordret mange ganger før (Messel, 2013). I *Meld St nr 13 (2011-2012) Utdanning for velferd. Samspill i praksis* ble disse utdanningene igjen utfordret på kvalitet og relevans i lys av sosialfaglige kompetanseutfordringer i NAV, barnevernet og helse- og omsorgstjenestene. På oppdrag fra KD påtok UHR seg å planlegge og gjennomføre prosjektet *Sosialfaglig kompetanse og BSV-utdanningene (sosialfagprosjektet)*.

For å sikre legitimitet hos partene og et engasjement hos dem tematikken mest berører, la UHR opp til å involvere ledelse, ansatte og studenter ved 16 UH-institusjoner med en eller flere BSV-utdanninger, deres samarbeidspartnere i lokalt praksisfelt, representanter fra direktoratsnivå for NAV, barnevern og helse, samt sosialarbeidernes interesseorganisasjon FO i eierskapet til prosjektets mål og løpende arbeidsprosesser. Prosjektet har pågått i 2 ½ år, og denne rapporten oppsummerer erfaringer, funn og anbefalinger i kapittel 3 og 4.

Prosjektgruppen mener at den trolig viktigste effekten av sosialfagprosjektet følger av den mobiliseringen til aktivitet og diskusjon over hele landet som prosjektet la opp til: De tverrprofesjonelle arbeidsgruppene og Dialogforum som var i sving over lang tid i fase 1 (2013-2014), og de 11 SAK-prosjektene og forskerprosjektet i fase 2 som fulgte opp leveransene fra fase 1. Til sammen skapte alt dette en tydelig ny giv for en mer åpen dialog om utviklings- og endringsbehov innad og på tvers av BSV-utdanningene, en sterkere utdanningsdialog med praksisfeltene og en tydelig vilje til å satse mer og bredere på faglig og organisatorisk samarbeid, og kanskje særlig gjennom utprøving av modeller for tverrprofesjonell samarbeidslæring (TPS).

Aktiviteten har også vist hvor vesentlig det er å ikke se isolert på enkeltutdanninger eller en gruppering som BSV-utdanningene: Mange av SAK-prosjektene viser til betydningen av samarbeid også med helsefaglige og pedagogiske profesjonsutdanninger for å gi BSV-studentene et godt grunnlag for utvikling av sosialfaglig kompetanse og profesjonsidentitet.

Etterspørselen etter spesifikk dybde- og spisskompetanse øker i alle tjenesteområder, og prosjektet har bidratt til at partene ser tydeligere enn før at det ikke vil være mulig for bachelorgradsprogrammer på 3 år å svare ut slike forventninger. Resultatene ser derfor ut til å gi støtte til Samspillmeldingen anbefaling om en utdanningspolitisk utvikling i retning av brede grunnutdanninger kombinert med gode videreutdanninger og masterprogram i en 3+1+1-modell, i nært samspill med helse- og velferdstjenestene. Tjenestene er da samtidig blitt utfordret i prosjektet til å bli tydeligere på å konkretisere type og nivå på den kompetansen som etterspørres, med tanke på å få en mer differensiert stillingsstruktur som kopler oppgaver, ansvar og krav til formelt kompetansenivå.

Alt i alt mener prosjektgruppen at prosjektet har bidratt til en nasjonal dugnad for bedre kvalitet i disse utdanningene, men at det ikke er gitt at det fører til nødvendige endringer: Faglige og politiske premissleverandører må anerkjenne at dette er utviklingsprosesser som krever tid, retning og stimulans. Resultatene og anbefalingene fra prosjektet må derfor konsolideres gjennom målrettet og strategisk arbeid både lokalt og nasjonalt, i lys av det felles ansvaret partene har for å sikre at profesjonsutdanningene og helse- og velferdstjenestene utvikler kvaliteten hos hverandre i et gjensidig samspill.

1. Innledning

På oppdrag fra Kunnskapsdepartementet, tok UHR i 2013 ansvaret for å organisere og gjennomføre det nasjonale SAK-prosjektet «Sosialfaglig kompetanse og BSV-utdanningene» (Sosialfagprosjektet). Prosjektet handler om de tre sosialarbeiderutdanningene, bachelor i barnevern, bachelor i sosialt arbeid og bachelor i vernepleie.

Sosialfagprosjektet er et ledd i KDs oppfølging av *St.meld.nr 13, 2011-2012 Utdanning for velferd. Samspill i praksis. (Samspillmeldingen)*. I tråd med det utenfra-perspektivet stortingsmeldingen bygger på, legger meldingen vekt på at de tre sosialfaglige utdanningene har et særlig ansvar for å «... møte kunnskaps- og kompetansebehovene på det sosialfaglige området i alle deler av velferdstjenestene.»

Forventningene til sosialarbeideren og til sosialfaglig arbeid er delvis formulert og konkretisert i en rekke utredninger og meldinger over årene, men har fått ny aktualitet i kjølvannet av reformer og endringer relatert til oppgaveinnhold og organisering av NAV, barnevernet og helsetjenestene. Spørsmålet er da hvordan disse eksplisitt sosialfaglige profesjonsutdanningenes innhold og struktur til enhver tid står i forhold til aktuelle forventninger til kandidatenes kunnskapsnivå og sluttkompetanse. Det handler altså om sosialarbeiderutdanningenes relevans, en vesentlig dimensjon ved vurdering av utdanningskvalitet.

UHR var tidlig i dialog med KD om prosjektoppdraget og endelig utforming av mandatet. UHR la da vekt på at det påtenkte prosjektet ikke kunne ta utgangspunkt i at det er allment akseptert eller faglig enighet om hva *sosialfaglig kompetanse* er, eller hvordan slik kompetanse kan avgrenses i forhold til andre kompetanser. Tvert imot er dette både uklart som faglig størrelse og fenomen, og et potensielt konfliktfylt tema innenfor UH-sektoren på tvers av aktuelle utdanningsretninger. Det er heller ikke slik at innholdet i etterspørselen etter sosialfaglig kompetanse på tvers av sektorer og tjenesteområder (NAV, barnevernet, helse- og omsorg, oppvekst og skole) er entydig eller felles, verken innad eller på tvers av disse.

Oppdraget fra KD til UHR ble derfor to-delt, jfr. oppdragsbrevet fra KD (vedlegg 1):

- Den første delen (..) skal omfatte tiltak for å definere og styrke utviklingen av en felles sosialfaglig basiskompetanse gjennom de nevnte grunnutdanningene.
- Den andre delen (..) skal stimulere til tettere samarbeid mellom utdanningsinstitusjonene når det gjelder utdanning og forskning.

2. Prosjektgruppens sammensetning og prosjektets framdrift

Deltakere i prosjektgruppen (PG) ble oppnevnt i starten av 2013 av arbeidsutvalget i Nasjonalt Råd for helse- og sosialfagutdanning, som fungerer som styringsgruppe for prosjektet.

Deltakerne er:

Leder av prosjektgruppen: dekan Ketil Jarl Halse	Høgskulen i Volda, Avdeling for samfunnsfag og historie
dekan Dag Jenssen	Høgskolen i Oslo og Akershus, Fakultet for samfunnsfag
studieleder Terje Grøndahl	Høgskolen i Østfold, Avdeling for helse- og sosialfag
professor Edgar Marthinsen	Høgskolen i Sør-Trøndelag, Avdeling for helse- og sosialfag (kom inn etter tidl. dekan Hans Jørgen Leksen)
dekan Hanne Thommesen	Universitetet i Nordland, Fakultet for samfunnsvitenskap
instituttleder Svanaug Fjær	Universitetet i Stavanger, Det samfunnsvitenskapelige fakultet, Institutt for sosialfag
prosjektkoordinator Trine Grønn	UHR-sekretariatet

Fra juni 2015 overtok dekan Dag Jenssen, HiOA, rollen som leder av prosjektgruppen. Han ledet da prosjektgruppens arbeid med sluttrapporten, i samarbeid med UHR-sekretariatet.

Noen milepæler

- Våren 2013 startet prosjektgruppen sitt arbeid med prosjektplan og gjennomføring, og ga SPS i oppdrag å utforske bestemte tema som kunne utvide kunnskapsgrunnlaget for videre diskusjon av BSV-utdanningenes framtid.
- I august 2013 arrangerte prosjektgruppen en 2-dagers kickoff-samling som markerte oppstarten for alle UH-ledete arbeidsgrupper.
- Arbeidet i Dialogforum kom i gang i september 2013, ledet av dekan Dag Jenssen, HiOA, med Trine Grønn som sekretær for gruppens arbeid. Det ble en krevende prosess å komme i mål med rapporten fra Dialogforum, som var endelig klar i mars 2014.
- I januar 2014 ble det avholdt en stor høringskonferanse der deltakerne fra UH-sektoren, helse- og velferdstjenestene og arbeidslivets parter fikk presentert og kommentert foreløpige resultater av pågående prosesser i prosjektet.
- I mars 2014 lyste prosjektet ut SAK-midler til små og større prosjekter som i perioden 2014-2015 ville utforske gevinster ved et tettere samarbeid på tvers av minst to av de tre utdanningene.
- I juni 2014 ferdigstilte SPS-gruppen sine fire rapporter
- I september hadde prosjektgruppen første runde med oppsummering og drøfting av resultatene fra fase 1 i prosjektet.
- I november 2014 var prosjektgruppen på studiebesøk ved Institutionen för Socialvetenskap ved Universitetet i Helsinki om temaet Social Work Education, og ved Mathilda Wrede-instituttet om praksisforskning.

- I desember 2014 oversendte prosjektgruppen KD sin rapport fra fase 1 av prosjektet, basert på alt innkommet materiale, andre innspill som er kommet og deltakelse i diskusjoner på diverse relevante møtearenaer gjennom 2013 og 2014.
- I perioden februar-mai 2015 var sosialfagprosjektet representert i både prosjekt- og referansegruppen som utarbeidet forslag til KD om felles innhold på tvers av alle helse- og sosialfagutdanninger
- I mai 2015 gjennomførte prosjektgruppen en sosialfaglig konferanse som markerte siste fase av prosjektet. Her fikk de pågående SAK-prosjektene og forskergruppeprosjektet anledning til å presentere sine respektive problemstillinger og (foreløpige) resultater, mange av dem i form av gode posterpresentasjoner. Presentasjonene førte til gode diskusjoner med konferansedeltakere fra UH-sektoren og helse- og velferdstjenestene.

3. Om arbeid og leveranser i de to fasene av sosialfagprosjektet

3.1. Om arbeidet i fase 1 (2013-2014)

Første fase i Sosialfagprosjektet ble lagt opp som en mobiliserende og utforskende fase med følgende mandat:

«Å definere sosialfaglig kompetanse slik at det bidrar til å styrke og videreutvikle de sosialfaglige felleselementene i dagens tre hovedutdanninger (utdanning til barnevernspedagog, sosionom og vernepleier). Forholdet mellom sosialfaglige felleselementer og profesjonsspesifikke bidrag til sosialfaglig arbeid må klargjøres. Det forutsettes at dette skjer i samspill med helse- og velferdstjenestenes uttrykte kunnskaps- og kompetansebehov.» (fra oppdragsbrevet fra KD, se vedlegg 1)

Målet for fase 1 var å utforske og utvikle et mer felles kunnskapsgrunnlag for videre diskusjoner av hva sosialfaglig kompetanse er, og for å berede grunnen for prosjektets fase 2.

Det ble produsert et stort antall delrapporter i fase 1 av prosjektet fra arbeidsgrupper over hele landet og fra flere forskere ved Senter for profesjonsstudier ved HiOA:

- 13 *arbeidsgrupperapporter*, med deltakelse som dekket alle 16 UH-institusjoner som tilbyr en eller flere av BSV-utdanningene
- En *kommentarrapport* med innspill og forslag til videre arbeid basert på de 13 rapportene, av Thomas Owren, HiB
- *Rapport fra Dialogforum* – en diskusjonsarena i prosjektet for representanter for utdanningene til barnevern, sosialt arbeid og vernepleie, NAV, Bufdir, Helsedirektoratet og Fellesorganisasjonen (FO)

Rapporten fra Dialogforum kan lastes ned her:

http://www.uhr.no/documents/Dialogforums_rapport_fase1_BSV_prosjektet_fin.pdf

- Fire rapporter basert på prosjektet «*Praksisnærhet og utdanningserfaringer*» som Senter for profesjonsstudier (SPS) ved HiOA utførte på oppdrag fra UHR og sosialfagprosjektet. Hensikten med oppdraget var å sikre et forskningsbasert blikk på og nye bidrag til kunnskapsgrunnlaget for diskusjon og utvikling av sosialfaglig utdanning:

- Rapporten *Praksisrelevans og kompetansebehov*. Vurderinger av BSV-utdanningene. Lars Inge Terum og Kjersti Nesje. HiOA, Småskrift 2014 nr 5
- Rapporten *Utdanning og kompetansebehov. En analyse av BSV-utdanningenes historie siden 1970*, av Jan Messel HiOA, Småskrift 2014 nr 4
- Rapporten *Studieprogrammene. En beskrivelse og analyse av fagplaner og pensum mv. ved BSV-utdanningene*. Peter Forde Hougaard. HiOA, Småskrift 2014 nr 3
- Rapporten *Sosialfaglig kompetanse. En analyse av arbeidsrapporter fra de UH-ledete arbeidsgruppene i BSV-prosjektets fase 1*. Erik Christopher Gundersen. HiOA, Småskrift 2014 nr 2

Alle arbeidsgrupperapporter og øvrige rapporter kan lastes ned her:

http://www.uhr.no/ressurser/temasider/samarbeid_arbeidsdeling_og_konsentrasjon/sosialfaglig_kompetanse_og_bsv-utdanningene_-_sosialfag-pros/rapporter_og_dokumenter

Basert på rapportene fra det omfattende arbeidet som ble gjort i fase 1 av prosjektet, leverte prosjektgruppen en **Fase 1, del-rapport** i desember 2014. Den er et viktig grunnlagsdokument for å forstå bakgrunnen for de konklusjoner og anbefalinger prosjektgruppen løfter fram i denne sluttrapporten. Rapporten fra fase 1 kan lastes ned her:

http://www.uhr.no/documents/BSV_prosjektet_fase_1_prosjektgruppens_rapport.pdf

3.2. Prosjektgruppens hovedkonklusjoner etter fase 1 i prosjektet (2012-2013):

Prosjektgruppen har vært opptatt av at sosialfagkompetansen må kunne virke i et bevegelig og komplekst landskap av tjenester hvor samarbeid med andre profesjoner er viktig. Antakelsen har i utgangspunktet vært at det gjelder å konsolidere den sosialfaglige kompetansen slik at utøveren har et godt grunnlag for å virke fleksibelt og effektivt i helse- og velferdssystemet. Sentrale spørsmål har vært: Hva er faglig sammenfallende innen de tre BSV-utdanningene? Hvordan forstår utdannerne, profesjonene og tjenestene det felles sosialfaglige? Vi vil trekke fram noen hovedkonklusjoner fra fase 1:

1. *Argumentasjon om struktur og innhold avhengig av ståsted*

Det er noe ulike syn på BSV-utdanningene sett ut fra ulike ståsted. De fleste utdannerne og profesjonsrepresentantene betoner betydningen av relativt adskilte utdanninger fordi man mener det tilfører nødvendig komplementaritet i velferdskompetansen. Tjenestene ønsker snarere en bred grunnkompetanse hos kandidatene som det kan bygges videre på i den mer spesifikke tjeneste- og oppgavekonteksten. Men samtidig etterspør tjenestene også mer spesialisert fag- og temakompetanse. Disse posisjonene åpner for diskusjoner om hva det er mulig å få inn i 3-årige bachelorutdanninger, og hvordan forholdet mellom bachelorprogram, etter- og videreutdanning, mastergradsprogram og spesialistutdanningsløp kan utvikle seg.

2. *Enighet om felleselementer i en sosialfaglig kjernekompetanse – men det argumenteres for at de læres og brukes profesjonskontekstualisert*

Dialogforum leverte et forslag til hvilke kunnskaps- og kompetanseområder som må være en del av en sosialfaglig kjernekompetanse på tvers av de tre profesjonsutdanningene, uansett hvilket tjenesteområde sosialarbeideren skal arbeide i. Hvert av kompetanseområdene blir gitt en beskrivende begrunnelse i hva som er forventet av en sosialarbeider, uansett profesjonsfaglig utdanningsbakgrunn. Men det ble samtidig argumenter for fra utdannings- og profesjonssiden at disse kunnskaps- og kompetanseområdene vil ha noe ulik vektning i de tre utdanningene, ettersom de er innrettet noe forskjellig i forhold til hvilke tjenesteområder

og type oppgaver hver av utdanningene særlig kvalifiserer studentene for. Her peker man på parallellen til p.t. 17 forskjellige profesjonsrettete helsefagutdanninger i UH-sektoren.

- Se **vedlegg 2** for en oversikt over Dialogforums forslag til *hvilke 9 kompetanseområder* som kan utgjøre det felles kunnskaps- og kompetansegrunnlaget for sosialfaglig arbeid og utdanning.

3. *Yrkesrettet bachelorutdanning trengs fortsatt – men med muligheter for spesialisering og påbygging i en 3+1+1-modell*

Bachelorkandidaten er etterspurt i helse- og velferdstjenestene, og en sosialfaglig bachelorutdanningen må være så god at den gir et tilstrekkelig grunnlag for å gå ut i jobb og utvikle seg videre derfra. Samtidig er etterspørselen etter mer spesifikk kompetanse på et høyere kunnskapsnivå en klar tendens i helse- og velferdstjenestene, så det bør satses på utvikling av spesialiseringmuligheter på videreutdannings- og masternivå. Disse to nivåene bør kombineres slik at videreutdanninger inngår i en bachelor-mastermodell omtalt som 3+1+1 i Samspillmeldingen (2012): Bachelorutdanningene gir da nødvendig bredde og grunnleggende kompetanse for å gå ut i arbeid og lære videre i yrkesfeltet. Denne kan så bygges på med et klinisk/praksisnært videreutdanningsår med mål og innhold på nivå med innpassing i en eksisterende/ny mastergrad. Kandidater som ønsker det, kan så bygge på til en full mastergrad med ett år til, inklusive en forskningsorientert og praksisnær masteroppgave.

4. *En, to, tre eller flere sosialfaglig forankrete profesjonsutdanninger?*

Den første, utforskende fasen av Sosialfagprosjektet har gitt et rikt materiale som, etter prosjektgruppens mening, synliggjør minst tre mulige hovedretninger for det videre samarbeidet om innretning av og innhold i morgendagens utdanninger av sosialarbeidere.

Det er da viktig å understreke at utviklingen vil avhenge av i hvilken grad de helse- og velferdsfaglige sektortjenestene, hver for seg og sammen, gir en tydeligere avklaring og konkretisering av type og nivå for faktiske og kommende kompetansebehov, og at det utvikler seg en mer differensiert stillingsstruktur i tjenestene, basert på kopling av oppgaver, ansvar og kompetansenivå:

- a. Den faglige tredelingen av BSV-utdanningene på bachelornivå åpner for et økt innslag av felleselementer i utdanningsløpene slik at grunnkompetansen i sosialarbeiderutdanningene sikres. Samtidig åpnes det opp for faglige fordypninger knyttet til arbeids- og livsområder som ytterligere utvikles gjennom spesialiseringer på masternivå, jfr. pkt 3 over
- b. Det dannes en ny og overgripende profesjonsutdanning for sosialarbeidere med en felles bachelorutdanning som plattform, men hvor studentene gjennom valgfag kan innrette seg mot en kompetanseheving og spesialisering på videreutdannings- og masternivå som møter behovet for spisskompetanse i sosialt arbeid på tvers av tjenester, sektorer og nivåer.
- c. Alternativt kan man tenke seg at utviklingstrekk i tjenestenes organisering og rekruttering gir grunnlag for å vurdere om vernepleierutdanningene bør skilles mer ut fra en slik felles grunndisiplin i sosialt arbeid, og heller gis en tydeligere og mer omfattende helsefaglig og miljøterapeutisk profil.

3.3. Om SAK-prosjektene i fase 2 (2014-2015)

Andre fase i Sosialfagprosjektet skulle være en utprøvende fase i form av støtte til SAK-prosjekter som bygget videre på prosesser og resultater som kom ut av arbeidet i fase 1. Mandatet fra KD for fase 2 var:

«Å stimulere til tettere samarbeid mellom utdanningsinstitusjonene om innhold og organisering av de sosialfaglige utdanningene i dialog med relevante yrkesfelt.

Å stimulere til samordnet forskningsinnsats i nært samarbeid med yrkesfeltene, på tvers av studieprogrammer og utdanningsinstitusjoner, som ledd i arbeidet med å utvikle mer robuste fag- og forskningsmiljøer.»

Målet for fase 2 var, gjennom et antall SAK-prosjekter, å utforske mulighetene for tettere samarbeid faglig, pedagogisk og organisatorisk mellom de tre utdanningene, og med aktuelle tjenesteområder involvert. Ideen bak var at en slik tilnærming kunne åpne for en tydeligere innretning mot utvikling av «mer robuste fag- og forskningsmiljøer» på det sosialfaglige utdanningsområdet, i tråd med KDs SAK-agenda.

Det ble gitt støtte til ni mindre og to større SAK-prosjekter etter søknad. En summarisk oversikt over problemstillinger og resultater i de SAK-prosjekter som fikk støtte fra sosialfagprosjektet i 2014-2015, følger som vedlegg 3.

Rapportene i fulltekst fra hvert av de 11 SAK-prosjektene i fase 2 kan lastes ned her:

http://www.uhr.no/ressurser/temasider/samarbeid_arbeidsdeling_og_konsentrasjon/sosialfaglig_kompetanse_og_bsv-utdanningene_-_sosialfag-pros/rapporter_og_dokumenter

3.4. Prosjektgruppens syn på effekten av SAK-prosjektene gjennomført i fase 2

Stimulerer til mer kontakt og samarbeid

Sosialfagprosjektet har skapt mye bevegelse i retning av dialog, samspill og samarbeid på tvers av de tre utdanningene og på tvers av utdanningsmiljø og -institusjoner, samt overfor yrkesfeltet. Dette avtegner seg gjennom hele prosjektet, men i særlig grad får det konkret form gjennom SAK-prosjektene, der ulike utdanningsmiljø jobber fram nye samarbeidsløsninger og, som følge av dette, også ser nye muligheter. Prosjektene har helt tydelig utvidet og forsterket det begynnende samarbeidet fra fase 1, og det viser seg da at fagmiljøene har en viss robusthet når det gjelder å videreutvikle spirer og ansatser til faglig samarbeid.

At viktige muligheter også ble åpnet, ser vi i mange av rapportene. Noen eksempler:

- Fra prosjektrapporten fra Høgskolen i Telemark, med prosjektet «*Samarbeidstriangelet*»:
«Vi har erfart at arbeidet med de to UHR prosjektene har skapt nye muligheter og ideer til videre samarbeid. P.t. arbeider vi med en søknad om interne samarbeidsmidler til et prosjekt for å videreutvikle grunnlaget for undervisningsmodulene som presenteres senere i denne rapporten»

- Fra prosjektet *Samarbeid til barnets beste* (HiST-HiNT), hvor hele fem profesjonsutdanninger var involvert, meldes det at tidligere samarbeid mellom flere av partene nærmest hadde opphørt, men at Sosialfagprosjektet igjen har fått fram et ønske om bredt samarbeid mellom fagmiljøene:

«[S]like undervisningsopplegg bidrar positivt og skaper grobunn for større innsikt og handlingskompetanse, slik at profesjonene i fellesskap kan forebygge problemer hos marginaliserte barn og ungdom. Dette har vi fått bekreftet i studentenes tilbakemeldinger. Det at alle de ulike lærerne som har deltatt i dette samarbeidet, ønsker fortsatt samarbeid, bygger også opp om denne konklusjonen»

- Fra prosjektet *«Deltakelse og medvirkning»*, med vekt på innovative læringsprosesser og utvikling av tverrprofesjonell samarbeidslæring som undervisnings- og læringsform i tre BSV- utdanninger ved Høgskolen i Lillehammer:

I BSV-utdanningenes nye studieplaner *«var det allerede nedfelt et 15 studiepoengs fellesemne om tverrprofesjonell samarbeidslæring. De tildelte midler gjorde at vi kunne sette inn flere ressurser blant annet ved å invitere et bredt praksisfelt med i arbeidet.»* Sosialfagprosjektet bidro altså her til å gi en ekstra dimensjon til noe som var delvis igangsatt.

- Andre prosjekter har kunnet hente inn nødvendige midler for å følge opp ambisjonene i prosjektet, slik som ved Høgskolen i Bergen: Her ble SAK-prosjektet tildelt ytterligere 50.000 kr fra HiB for å videreføre samarbeidet om utvikling av et e-læringsverktøy for bruk av mer studentaktive læringsformer på tvers av studieprogram

Mange av rapportene understreker betydningen BSV-prosjektet har hatt for selve prosessen med å gå fra idéer om mer faglig samarbeid, til faktiske planer for mer samarbeid. Det ser altså ut til at arbeidet i prosjektets to faser har skapt reelle læringsprosesser i og mellom miljøene – om seg selv og om hverandre. Man har da også erfart at det tar tid å finne felles grunn, og man har gjerne brukt seminarformen for å komme fram til løsninger.

Tydeliggjør utfordringer – som i stor grad er ledelsesutfordringer

SAK-prosjektene åpner for mer samarbeid, men de viser også at det er mange utfordringer knyttet til etablering eller styrking av samarbeid. Dette gjelder ikke bare samarbeid mellom institusjoner, men også internt på institusjoner, på tvers av utdanningsmiljø. 7 av 9 SAK-prosjekter foregikk ved bare én UH-institusjon. Noen eksempler:

- Ved Høgskolen i Østfold (HiØ) tilbyr man fire sosialfaglige bachelorutdanninger, ettersom man her også har både bachelor i vernepleie pluss *bachelor i arbeids- og velferdsfag*. Dette studiet skal gi «spesialkompetanse i HR/personalarbeid, arbeidsinkludering og prosjektarbeid», og har en klar innretning mot kompetansebehovene i NAV. HiØ har i utgangspunktet et opplegg som tydelig legger opp til samarbeid mellom disse fire bachelorprogrammene både faglig og organisatorisk, så sammenlignet med flere andre høgskoler er det en relativt stor grad av samordning av utdanningsaktiviteten ved HiØ.

Da er det desto mer interessant og lærerikt at SAK-prosjektet ved HiØ løfter fram hvor og hvorfor det kunne vært MER samarbeid mellom de fire utdanningene, både tematisk i programplanene, organisatorisk og i forhold til styrket samarbeid om FoU. Rapporten argumenterer for at inndelingen i fire profesjonsutdanninger i seg selv synes å skygge for de mulighetene som finns for å styrke og utvikle utdannings- og forskningskvaliteten knyttet til felles eller nærstående tema.

Dette SAK-prosjektet er selvsagt et godt oppspill til videreutvikling av samarbeidet innad ved HiØ, men prosjektet kan også vise vei for andre UH-institusjoner og fagmiljø, for tematikken er sentral for alle nærstående profesjonsutdanninger, og situasjonsbeskrivelsen fra HiØ er neppe unik.

- I et større SAK-prosjekt *Utvikling av nye fellesmoduler innen sosialarbeiderutdanningene i Midt-Norge og Universitetet i Agder*, der HiST, HiNT og UiA var med, påpekes også skillene innad tydelig:
«Etter prosjektgruppens vurdering ligger det mange muligheter for å utvikle sosialfagområdet innenfor alle tre utdanningsinstitusjoner, men vi ser og har erfart at ulike tradisjoner, både mellom og innad i de ulike utdanningene, og ulik organisering ved de forskjellige utdanningene, gir utfordringer for å få dette til.»
- Dette poenget kommer også fram i det andre større SAK-prosjektet, *Mitt Liv- Høgskole*. Der skulle fire høgskoler som alle tilbyr de tre BSV-utdanningene, samarbeide med Forandringsfabrikken og Barnevernsproffene om brukerperspektiv og brukervedvirkning i forhold til barn og barnevern. Ved tre av høgskolene inkluderte man barnevernsproffene i undervisningen også på vernepleierutdanningen, men ikke ved HiOA: Her blir det anført at der «... tilhører dette [red. studieprogrammet] et annet institutt, [red. fakultet] og å få til samarbeid tar derfor noe lenger tid.»

Disse observasjonene ut fra SAK-prosjektrapportene bekreftes i forskergrupperapporten «*Omfang av felleselement i BSV-utdanningane – argumentasjon og konsekvens*» (se under). Den dokumenterer at det er stor forskjell på grad av samarbeid innad i UH-institusjonene på det sosialfaglige utdanningsområdet, og hvordan utdanningsområdet er inndelt og organisert.

---000---

Mange av prosjektene peker på behovet for at UH-institusjonene også tenker nytt på tvers av både helsefaglige, sosialfaglige og pedagogiske utdanningsprogram, i tråd med utenfra-perspektivet som lå til grunn for Samspillmeldingen. Men samtidig understrekes det at utvikling og reell endring i den retning disse SAK-prosjektene peker, er komplekse prosesser som krever at det settes av tid, at det defineres klare mål og sikres god ledelse og tilgang på nødvendige ressurser. En av sluttsatsene i rapporten fra SAK-prosjekt «Mitt Liv – Høgskole» med både praksisfeltet og fire høgskoler inne i prosjektet, sier dette på en klar og god måte:

«Prosjektdeltakerne peker også på tidsfaktoren som et hinder for god måloppnåelse. Samtidig som alle høgskolene har gjort tydelige endringer i undervisning, samarbeid internt og eksternt, og utviklet pensum og planverk, er det tydelig at arbeidet med å utvikle gode og forankrede tverrprofesjonelle arbeidsmåter tar tid. Det er et uttrykt behov for å kunne fortsette prosjektet med tanke på at Forandringsfabrikken og de fire høgskolene sammen kunne utvikle undervisningsopplegg som kan benyttes nasjonalt.

Samarbeidet mellom Forandringsfabrikken, proffene og høgskolene har tatt sitt utgangspunkt i barnevern. Selv om utviklingen på høgskolene – i varierende grad – har inkludert også andre utdanninger, er det klart at potensialet for å inkludere andre fag er stort. Dette gjelder ikke bare de tradisjonelle BSV-fagene, men i like stor grad beslektede utdanninger som barnehagelærer, lærer, sykepleier o.a. Vi mener dette prosjektets resultater peker på at en slik utvidelse er sterkt ønskelig.»

Slik prosjektgruppen tolker de funn og utlegninger som er levert gjennom SAK-prosjektene og forskergruppens rapport (se punkt 3.5), er utfordringene med for svakt samarbeid innad og på tvers av utdanningsmiljø og UH-institusjoner i stor grad strukturelle, organisatoriske og kulturelle, og dermed typiske ledelsesutfordringer. Dette er dimensjoner som bør løftes mer fram og drøftes nærmere i relevante fora når sosialfagprosjektet nå er avsluttet, og resultatene skal tas med over i det videre arbeidet med kvalitet og relevans i utdanningene.

Styrker og åpner for nye samarbeidskonstellasjoner

Det er utbredt ønske at *praksisfeltet* skal være i tettere dialog og samarbeid med utdanningene. I rapporten fra Høgskolen i Telemark uttrykkes for eksempel dette ønsket om tettere samarbeid med praksisfeltet når det gjelder mål, utvikling av case, bidrag gjennom forelesninger, bidrag i form av tilbakemeldinger til studentene. Økt samarbeid synes også å medføre at det blir en større bevissthet om et medansvar for utdanningene ute i tjenestene ikke bare i forhold til kvalitet i praksisstudier, men mer generelt i forhold til utdanningskvalitet på det helse- og sosialfaglige utdanningsfeltet.

I tillegg til praksisfeltet er andre profesjonsfaglige utdanningsgrupper enn de andre sosialfaglige utdanningene viktige samarbeidspartnere, og særlig når det gjelder utprøving av modeller for tverrprofesjonell samarbeidslæring (TPS), en læringstenkning og læringsmetode som løftes fram som et viktig tema i Samspillmeldingen. I materialet nevnes *barnehagelærerutdanning, grunnskolelærerutdanningene og videreutdanning til helsesøster* som eksempler på utdanninger det er faglig relevant å samarbeide mer med i utdanningen av sosialarbeidere.

Gir viktige erfaringer med utprøving av tverrprofesjonell samarbeidslæring (TPS)

I flere av rapportene finner vi kommentarer som går på at det ikke alltid er nok faglig forskjell mellom særlig barnevernspedagog- og sosionomutdanningene til at et opplegg med TPS gir nok læringsutbytte (se for eksempel prosjektrapport fra Høgskolen i Lillehammer og fra Universitetet i Stavanger). Det ser da ut til at det er et poeng å søke kontakt med *tilstrekkelig ulike* profesjonsutdanninger, samtidig som tematikk og målgrupper er de samme. Kort sagt kan kontakten med tilstrekkelig ulike eller komplementære andre profesjoner gjennom TPS ikke bare gi studentene økt bevissthet og kompetanse, men også gi impulser til innovasjon innenfor eget program.

Dette gir interessante indikasjoner på at utdanningsmiljøene vil kunne bruke TPS til å oppdage og utforske nye veier til utvikling og styrking av en profesjonsidentitet hos studentene gjennom møter med både helsefaglige og pedagogiske profesjonsutdanninger. Samtidig åpner det tverrprofesjonelle møtet i utdanningsløpet for bedre integrering av det felles velferdsfaglige for alle velferdsstatens yrker (omtalt som *dobbidentitet* i Samspillmeldingen).

Et annet aspekt som kommer fram er at arbeidet med å planlegge og gjennomføre forsøk med TPS, ikke bare stimulerer læringen hos studentene, men også hos lærerene. Høgskolen i Lillehammer sier følgende i sin oppsummering av sine erfaringer fra SAK-prosjektet Mitt Liv-Høgskole:

«HiL anfører også at prosjektarbeidet har bidratt til øket forståelse for betydningen av tverrprofesjonelt samarbeid. Dette påvirker både undervisningsplaner og samarbeidet mellom studieretningene på skolen.»

Viser bredden i utdanningsmodeller for utdanning av BSV-kandidater

UH-institusjoner med to eller tre av BVS-utdanningene praktiserer svært ulik grad av samarbeid og integrasjon mellom disse tre selverklaerte sosialarbeiderutdanningene, selv om bestått vernepleierutdanning gir autorisasjon som helsepersonell. De to mest integrerte utdanningsmodellene finne man ved Universitet i Nordland (UiN) og Høgskulen i Volda, der man begge steder har tydelige stemmer som tar til orde for og praktiserer noe nært opp til en felles grunnutdanning for sosialarbeidere. Men ingen av stedene tilbys bachelor i vernepleie, så det handler da i praksis om godt samordnet utdanning til barnevern og sosialt arbeid.

I prosjektrapporten fra UiN skriver de selv at man har lagt opp til en studiemodell som «*avviker ganske radikalt fra innholdet av, og inndeling mellom, sosialarbeiderutdanningene ved andre utdanningsinstitusjoner*». Og i den sammenheng fremmes følgende synspunkt:

«Den største hindringen for å utvikle et faglig fundament er oppfatningen om at det fortsatt skal være tre ulike sosialfaglige profesjoner med tre separate utdanninger. En endring til en felles profesjon med en felles utdanning, gjerne med ulike valgfag og/eller fordypninger, ville etter vårt syn og erfaring også gitt et helt annet grunnlag for også å utvikle en felles sosialfaglig forståelse.»

Arbeidsgrupperapportene fra fase 1 fra Høgskolen i Oslo og Akershus (HiOA) og Høgskolen i Sør-Trøndelag (HiST) beskriver en nesten motsatt virkelighet, med relativt skarpe, profesjonsdefinerte grenser mellom fagmiljøene, både organisatorisk og faglig. Det synes å være lite tradisjon for samarbeid om tematikk, læringsformer og faglig ressursbruk, selv om det er innført grader av organisatorisk og administrativ samordning. Desto mer spennende er det da å registrere at både HiOA, og særlig HiST, har benyttet prosjektmulighetene i sosialfagprosjektets fase 2 til å gå videre i retning av mer samspill og samarbeid.

- I småskala-prosjektet «Samarbeid til barns beste» brukte HiST anledningen til å reaktivere samarbeidsrelasjoner både internt ved HiST, med Høgskolen i Nord-Trøndelag (HiNT) og med Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning (DMMH). Her ble hele syv utdanningsmiljø involvert, og representerte utdanning til sosionom, barnevernspedagog, førskolelærer, helsesøster og vernepleier
- HiST tok prosjektledelsen i et større SAK-prosjekt der også HiNT og Universitetet i Agder (UiA) deltok, der målet var «Utvikling av nye fellesmoduler i sosialarbeiderutdanningene i Midt-Norge og UiA», med ambisjon om å gjøre modulene interessante å ta i bruk også for andre sosialfaglige utdanningsmiljø.
- HiST deltok også i et større SAK-prosjekt, «Mitt Liv - Høgskole», der fire høgskoler (HiTelemark, HiOA, HiST og HiLillehammer) samarbeidet med Forandringsfabrikken og

Barnevernsproffene. Prosjektet tok utgangspunkt i utfordringer i barnevernet. Målet var å utvikle faglige og tverrprofesjonelle felleselementer i utdanningene, bygd på barn og unges rett til medvirkning. Barnevernsproffene var aktivt med i alle faser av arbeidet, og opplegget ble prøvd ut ved alle høgskolene. (se mer om dette prosjektet lenger ned).

- Også HiOA deltok i prosjektet Mitt Liv-Høyskole, og av sluttrapporten fra prosjektet¹ framgår det at samarbeidet med Forandringsfabrikken og Barnevernsproffene har ført til viktige endringer i programplaner og undervisningsopplegg for barnevernspedag- og sosionomutdanningene, men ennå ikke med vernepleierutdanningen:

«Samarbeidet mellom studieretningene er ytterligere utvidet i form av konkret samarbeid om utvikling av en ny videreutdanning, Barnevern og Sosialt Arbeid. Et anbud på denne utdanningen er nylig levert. Bruk av Forandringsfabrikken og proffene er en del av dette.»

Ser man samlet på alle elleve SAK-prosjektene i fase 2, viser disse en klart økende vilje til faglig og organisatorisk samarbeid mellom BSV-utdanningene, og også med andre relevante utdanningsprogram, der dette gir mening i en sosialfaglig sammenheng.

Sosialfagprosjektet gir derfor mange signaler på at det pågår prosesser som vil myke opp tradisjonelle skillelinjer mellom BSV-utdanningene, også der hvor skillelinjene kanskje har vært tydeligst.

3.5. Fra forskergrupperapporten *Omfang av felleselement i BSV-utdanningane – argumentasjon og konsekvens*

I tillegg til de SAK-prosjektene som er oppsummert over, støttet prosjektet en søknad fra en forskergruppe med deltakere fra Høgskulen i Volda, Universitetet i Nordland og Senter for profesjonsstudier (SPS) ved Høgskolen i Oslo og Akershus.

Analysene i rapporten fra forskergruppen, *Omfang av felleselement i BSV-utdanningane – argumentasjon og konsekvens* (av Heggen, Henriksen og Terum, 2015)², bygger på eksisterende datakilder samt egne undersøkelser som er gjort som del av Sosialfagprosjektet. Den tar opp hovedspørsmålet om fortsatt tre ulike versus mer felles utdanning(er) på bakgrunn av Samspillmeldingens kritikk av utdanningene og behovet for medarbeidere som «har bedre evne til å kommunisere og samarbeide på tvers av nivå og sektorer» (s. 9). Rapporten frambringer nærmere bestemt kunnskap som er relevant for «å vurdere argument for eller mot separate eller meir felles utdanningar» (s. 7). Det gjør den gjennom å se på hva ulike interessenter ser og mener: ledere innen yrkesfeltet, lærere og utdanningsansvarlige, studentene.

Hva slags kompetanse ser yrkesfeltet som viktigst å få levert fra utdanningene?

Her har man undersøkt holdninger hos ledere innen barnevernet, helsetjenestene og NAV i Oslo og Bodø-regionen. Resultatene avdekker tre posisjoner:

¹ Alle rapportene fra SAK-prosjektene i fase 2 ligger på nett:

http://www.uhr.no/ressurser/temasider/samarbeid_arbeidsdeling_og_konsentrasjon/sosialfaglig_kompetanse_og_bsv-utdanningene_-_sosialfag-pros/rapporter_og_dokumenter

² Heggen, Henriksen, Terum (2015). *Omfang av felleselement i BSV-utdanningane – argumentasjon og konsekvens*. Høgskulen i Volda. Møreforskning. Rapport nr. 68

- a) *generalistposisjonen*, hvor feltet etterspør generell sosialfaglig kompetanse uten å skille særlig mellom de tre BSV-utdanningene;
- b) *sertifiseringsposisjonen*, hvor man oppfatter høyere utdanning som en forutsetning for tilsetning, uten å skille særlig mellom BSV- og andre typer relevant utdanning – det er det at man har vist å kunne gjennomføre et studium, at man er godt orientert og dyktig til å få fram løsninger og kommunisere osv., at man således er generelt «sertifisert», som teller;
- c) *kvalifiseringsposisjonen*, hvor man etterspør spesifikk sosialfaglig kompetanse på en slik måte at skillene mellom BSV-utdanningene blir tydelig artikulert.

Det viser seg at generalistposisjonen er den mest utbredte. Den er sterkt representert innenfor de kommunale barneverntjenestene og helsetjenestene, den finnes også innenfor institusjonsbarnevernet i Bodø-regionen. Helsetjenestenes tilslutning til denne modellen kontrasterer for øvrig med deres holdning overfor helsefaglig kompetanse, som gjerne etterspørres i spesifikk form. I noen grad argumenteres det ut fra generalistposisjonen også innen NAV, da særlig fra den kommunale delen av NAV i Oslo.

Sertifiseringsposisjonen er særlig utbredt innenfor NAV, og spesielt blant statlige NAV-ledere i Oslo, selv om man også i Bodø-regionen (statlig NAV) har «et pragmatisk syn på kompetanse og utdanningskvalifikasjoner» (s. 45). Den kommunale delen av NAV er således mer profesjonsorientert enn den statlige, vektlegger i større grad spesifikt sosialfaglig kompetanse.

Kvalifiseringsposisjonen, med mer spesifikk angivelse av kompetanse, framhever gjerne bakgrunn fra en av de tre BSV-utdanningene. Det brukes da uttrykk som «barnevernfaglig kompetanse», «miljøterapeutisk kompetanse», «atferdsanalytisk kompetanse». Lederne fra helsetjenestene uttrykker, som nevnt, også slik spesifikk kompetanse, men da med henvisning til den helsefaglige komponenten i vernepleierutdannelsen. Innen kvalifiseringsposisjonen vektlegges gjerne også behovet for komplementaritet og forskjellighet i kompetansen til personalet som helhet. Kvalifiseringsposisjonen uttrykkes mest av institusjonsbarnevernet i Oslo. I Bodøregionens institusjonsbarnevern er det ingen ytringer fra denne posisjonen.

Det allmenne bildet er uansett at ledere i yrkesfeltene, sammenliknet med utdanningsmiljøene, er lite opptatt av skiller mellom BSV-utdanninger. Deres implisitte konklusjon vil være: «mer felles!». Få uttrykker kvalifiseringsposisjonen. Hva kan forklare de skiller i vektlegging som likevel fins?

«Hovedbildet er ... at det ikke er noen tydelig sammenheng mellom hvilken kompetanse det er behov for innenfor ulike tjenester og hvilke utdanninger som etterspørres ... Imidlertid ser det likevel ut til at den enkelte leders egen utdanningsbakgrunn og profesjonstilhørighet har stor gjennomslagskraft for måten de posisjonerer seg [på]» (s. 54).

Hva sier BSV-lærerne?

Hva tenker de om separate versus mer felles sosialarbeiderutdanninger?

De uttrykker i hovedsak at tre separate utdanninger har betydning for å sikre spesialisert kompetanse, kompetansebredde, profesjonsidentitet og praksisnærhet. Tendensen til å vektlegge separate utdanninger er sterkere blant barnevernspedagoger og vernepleiere enn blant sosionomer, som på sin side i større grad vektlegger at tre separate utdanninger har å gjøre med tradisjon. Det er verdt å merke at det er de tre laveste stillingsnivåene som tenderer til å mene at tre ulike utdanninger sikrer kompetansebehovene i tjenestene. Støtten til separate

utdanninger er også sterkere hos kvinnelige tilsatte enn mannlige (s. 63, 69). Samlet sett trer det fram et bilde der det er støtte til å opprettholde tre BSV-utdanninger. Dette kan samtidig godt være i samsvar med åpenhet «for å diskutere mer felles innhold og faglig samarbeid» (s. 70).

Rapporten ser også, gjennom fire kasus, på omfang av faktisk samarbeid innad i institusjoner mellom utdanningsmiljø. Her er det sammenfall mellom faktisk samarbeid og hvorvidt man argumenterer for mer fellesskap. De to stedene der det er relativt lite samarbeid (HiOA, HiST) finner man også sterkere argumentasjon for at avgrensning er nødvendig, særlig blant barnevernspedagoger og vernepleiere, og blant annet med henvisning til profesjonell identitet. Et viktig karakteristikum med de stedene der det er mindre samarbeid, er at fagstaben er inndelt i henhold til utdanning. Andre steder kan det være felles stab inn i ulike utdanninger. I ett tilfelle argumenteres det for mye felles undervisning, men ellers er det lite støtte til stort omfang av dette. Alle kasus i denne delen av undersøkelsen, enten man er mer atskilt eller ei, er for øvrig godt fornøyd med sin løsning.

Hva sier studentene?

Det er noe tendens til at de som har gått på utdanninger med mye felleselementer er mer tilbøyelig til å ville ha valgt samme utdanning tre år etter utdanningens slutt. De er også mer positive til sin utdanning når det gjelder motivasjon for framtidig arbeid, refleksjon over etiske og moralske spørsmål og at den gir personlige og følelsesmessige utfordringer. De som har gått på mer separate utdanninger legger imidlertid vekt på bedre utvikling av praktiske ferdigheter og sier i mindre grad at pensumet var for teoretisk. Det er også en tendens til at studenter ved utdanninger med mye samkjøring mener det er for mye forelesning og dårlig planlegging. Alt i alt gir dette materialet ikke noen klare svar – forskjellene er ikke betydelige på noen av variablene.

Rapporten konkluderer med at det er en spenning mellom yrkesfeltets og utdanningsmiljøenes vurdering av kompetanse og mer eller mindre spesifikke utdanninger. Yrkesfeltet er klart fellesorientert, mens utdanningene fastholder i større grad tre separate utdanninger. Videre er feltet «relativt sterkt normativt og politisert», med «interessebaserte» koplinger (s. 99). Argumenter kan variere med interessene, for eksempel: Man ønsker i liten grad blant utdannerne å diskutere «sosialfaglige kompetanse» som noe felles, men man fremmer gjerne TPS, som kan bekrefte og fastholde grenser mellom utdanningene. Det er naturlig nok innen barnevern- og vernepleierutdanningen at støtte for tre utdanninger står sterkest. Til sist er det innen utdanningsinstitusjonene i liten grad forskjeller i tilfredshet med den profil eller modell som er valgt.

Rapporten fra forskergruppen kan lastes ned her:

http://www.uhr.no/documents/Rapport_nr_68_HVO_Omfang_av_felleselement_i_BSV_utdanninger.pdf

4. Prosjektgruppens konklusjoner og anbefalinger

Den særnorske modellen med tre profesjonsutdanninger som alle kvalifiserer for sosialfaglig arbeid på flere tjenesteområder i velferdsstaten (nå NAV, barnevernet, helse- og omsorgssektoren, oppvekst- og skolesektoren), har vært utfordret mange ganger før, noe Messel redegjør for i sin analyse av BSV-utdanningenes historie (Messel, 2013)³. I Samspillmeldingen fra 2012 ble disse utdanningene igjen utfordret på kvalitet og relevans i lys av sosialfaglige kompetansebehov i dagens organisering av oppgaver i helse- og velferdstjenestene. For KD var sosialfagprosjektet (2013-2015) et nødvendig bidrag innenfor rammen av SAK-politikken til å få i gang nødvendige prosesser i, for og med BSV-utdanningene, med krav om dialog med og involvering av de tjenestene som etterspør mer og bedre sosialfaglig kunnskap og kompetanse.

Ser man leveransene fra prosjektets to faser i sammenheng, mener prosjektgruppen at det framtrer et relativt entydig bilde av utfordringer og muligheter knyttet til de tre sosialarbeiderutdanningene og deres omland, både faglig og yrkesmessig. I seks punkter vil vi framheve hvordan dette bør drive fram endring som styrker forståelse og utvikling av sosialfaglig kompetanse gjennom samspillet mellom utdanninger og praksisfelt.

4.1. Samarbeid mellom utdanningsmiljøene

Prosjektets stimulans til samarbeid på tvers av utdanningene (SAK-prosjektene) har resultert i en klar tilnærming mellom utdanningsmiljø, anerkjennelse av endringsbehov og en åpning for nye løsninger. Prosjektgruppen oppfatter dette som et vesentlig bidrag ved prosjektet. Denne siden av prosjektet har også vist at det er et stort potensial for endring og utvikling gjennom mer samarbeid og felles innsats. Prosjekter av SAK-typen bør forsterkes.

Når rammeplanene forsvinner bør det etableres insentiver for utvikling av ulike profiler i utdanningene samt samarbeid i forskning på det sosialfaglige området. En rekke steder har det fått lov til å utvikle seg relativt separate fagmiljø som er meget nært beslektet faglig, og uten at det har vært mye samarbeid. Dette er en uheldig situasjon rent faglig siden BSV-utdanningene omhandler mye av det samme – et uttrykk for deres relative likhet er for eksempel at TPS mellom de tre oppfattes som problematisk.

Trolig vil kandidatene stå sterkere på lengre sikt med en bred sosialfaglig kompetanse i ryggen, der hele den sosialfaglige fagtradisjonen bearbeides og tas opp gjennom studiet. Dette vil være bedre enn tilegnelse av sosialfaglig kompetanse på mer avgrensede felt (ut fra spesifikk målgruppe). Her kan vi vise til de 9 felleselementer som ble utarbeidet i prosjektets fase 1 som et felles grunnlag å jobbe ut fra – og disse kan også evt. suppleres av nye. Enda viktigere er det imidlertid at sosialfagutdanningene i Norge gir studentene mulighet for å få del i en bred, internasjonal faglig tradisjon knyttet til Social Work.

4.2. Brytning av synspunkt mellom interessenter

Yrkesfeltet og utdanningsfeltet synes å ha ulik forståelse av BSV-utdanningenes substans. Yrkesfeltet ser i liten grad forskjeller mellom utdanningene. Med noe unntak for vernepleie, ser feltet mest en generell sosialfaglig kompetanse som kan formes videre gjennom yrkespraksis og videreutdanning. Utdanningsfeltet på sin side ser i større grad tre

³ Jan Messel, Jan (2013) *I velferdsstatens frontlinje. Barnevernpedagogers, sosionomers og vernepleieres historie*. Oslo, Universitetsforlaget

profesjonsutdanninger som bidrar på hver sin måte til nødvendig kompetanse, selv om sosionomene generelt, og noen utdanningsmiljøer spesielt, i en viss grad følger yrkesfeltet og betoner betydningen av vekt på generell kompetanse.

Perspektivene er altså ganske forskjellige. Nyanser kommer inn også fra andre interesser. Endringer og tiltak for utdanningene bør vurderes på en brytning av synspunkt hos utdannere/forskere, yrkesfelt, studenter, profesjoner, brukere og myndigheter. Utdanning formes i en dialog der utdanningsbidraget ses fra forskjellige interessenters ståsted.

4.3. Strukturelle endringer i utdanning til sosialfaglig arbeid

Yrkesfeltet etterspør bredere grunnutdanninger til sosialfaglig arbeid, men også mer spesifikk kompetanse både på tema og kunnskapsnivå. Samtidig er det bred enighet om at utdanninger på bachelornivå må opprettholdes som fullverdig kvalifikasjon til det å starte en yrkeskarriere i helse- og velferdstjenestene. Så tenker man seg at mer kontekstualisert læring i yrkesfeltet, i regi av arbeidsgiver, må sikre den videre utviklingen av nødvendig kompetanse for å løse faktiske oppgaver i yrkesfeltet. Behovet for mer tema- og emnespesifikk kompetanse kan så utvikles både ved å introdusere valgfagmuligheter i bachelorgraden, men framfor alt ved å utvikle gode videreutdanninger og masterprogram i en 3+1+1-modell, i nært samspill med helse- og velferdstjenestene som etterspør slik spisskompetanse.

I løpet av sosialfagprosjektet er det levert mange varianter av en slik beskrivelse av behov og ønsket utvikling for sosialfagutdanning. Dette bør få konsekvenser for dagens hovedtendens som gjelder både helse- og sosialfagutdanningene i UH-sektoren: at de profesjonsspesifikke bachelorutdanningene gir grunnlag for opptak til relativt brede og teoretiske masterutdanninger, mange av dem uten innslag av praksis eller kontakt med praksisfeltet. Dette er ikke nødvendigvis en god modell for å kunne svare på helse- og velferdstjenestenes etter hvert mer eksplisitte forventninger om en bred, helse- og velferdsfaglig grunnkompetanse gjennom grunnutdanningene, og et bredt tilfang av fordypningsmuligheter på videreutdannings- og masternivå som møter tjenestenes behov for spisskompetanse.

Prosjektgruppen fastholder derfor ideen om minst tre mulige og alternative scenarier for strukturen på framtidens utdanninger av sosialarbeidere, slik som skissert i rapporten fra fase 1 i sosialfagprosjektet:

Alt. 1: Den faglige tredelingen av BSV-utdanningene på bachelornivå består, men det er et økt innslag av felleselementer i utdanningsløpene slik at en bred sosialfaglig grunnkompetanse i sosialarbeiderutdanningene sikres. Samtidig åpnes det opp for faglige fordypninger i bachelorstudiene knyttet til særlige kompetansebehov i helse- og velferdstjenestene, fordypninger som ytterligere utvikles og utdypes teoretisk og praktisk gjennom spesialiseringer på masternivå i en 3+1+1-modell

eller:

Alt. 2: Det dannes en ny og overgripende profesjonsutdanning for sosialarbeidere med en felles bachelorutdanning som plattform, der studentene gjennom valgfag i løpet av studiet kan innrette seg mot arbeid i særlige sektorer eller med særlige målgrupper, og så fylle på med kompetanseheving og spesialisering på videreutdannings- og masternivå. Dette vil, som i modellen over, møte behovet for spisskompetanse i sosialt arbeid på tvers av tjenester, sektorer og nivåer.

og/eller:

Alt. 3: Utviklingstrekk i tjenestenes organisering, kompetansebehov og rekruttering gir grunnlag for å vurdere om vernepleierutdanningene bør skilles mer ut fra dagens tredelte modell eller en felles grunndisiplin i sosialt arbeid, og heller gis en tydeligere og mer omfattende helsefaglig og miljøterapeutisk profil.

4.4. Ledelsesutfordring å legge til rette for mer samarbeid

Vi har tidligere påpekt at hovedtrekket i dag er at BSV-utdanningene har vært og er organisatorisk atskilt. Og om det er gjort organisatoriske og administrative samordninger, er det ikke gitt at dette også har ført til faglige synergieffekter. Slik utviklingstrekk har ikke oppmuntret til mer samarbeid. I tillegg kan det finnes ulike hinder knyttet til UH-institusjonenes samarbeid med eksterne interessenter. Bedre samarbeid og dialog er dermed også en ledelsesutfordring: Det må inn i UH-institusjonenes strategi og resultatmål at ledere i hele linjen må legge til rette for samarbeid som fremmer utdanningskvalitet og utvikler mer robuste fag- og forskningsmiljø.

4.5. Betydningen av mange tematiske fellesnevnerer også med helsefagene?

Et spennende og potensielt viktig resultat av hele sosialfagprosjektet er at forslaget fra Dialogforum om ni nærmere definerte kunnskaps- og kompetanseområder som felles for sosialarbeiderutdanningene (se vedlegg 2), ble tatt inn som et grunnlagsdokument i et nytt prosjekt i januar 2015: Da startet KD og UHR opp prosjektet *Felles innhold i helse- og sosialfagutdanningene* som et ledd i arbeidet med et eventuelt nytt styringssystem for fastsetting av kompetansekrav til de helse- og sosialfaglige profesjonsutdanningene.

Rapporten som *Felles innhold*-prosjektet leverte KD 1.juni 2015⁴, viser at når også representanter fra helsesektoren og for de helsefaglige profesjonsutdanningene kommer med i en diskusjon om hvilke kompetansemål som er eller kan bli mer felles på tvers av alle de helse- og sosialfaglige profesjonsutdanningene, endrer ikke bildet av tematikk og begrunnelser seg vesentlig fra det som ble levert da bare BSV-utdanningene diskuterte dette.

Hvis det er så bred enighet om hvilke tema som bør inngå i en felles helse- og velferdsfaglig grunnkompetanse i alle utdanninger til velferdsstatens yrker, styrker det argumentasjonen for videre diskusjon av forholdet mellom brede grunnutdanninger med spissing og spesialisering gjennom videre påbygging, slik Samspillsmeldingen angir.

Det kan igjen åpne for nye diskusjoner om hvor like eller forskjellige dagens og morgendagens helse- og sosialfaglige profesjonsutdanninger er eller blir, og om det har noen betydning for arbeidet med å nå et utdanningspolitisk mål om mer robuste fag- og forskningsmiljøer.

⁴ Rapporten *Felles innhold* kan lastes ned her: http://www.uhr.no/prosjekter/felles_innhold_i_de_helse-og_sosialfaglige_profesjonsutdann

4.6. Politisk utfordring å vise vei

En utvikling i retning av mer samarbeid på tvers av UH-institusjoner, sektorer og tjenesteområder for å øke avkastningen av kunnskapstriangelet utdanning, forskning og innovasjon, krever beslutninger på politisk nivå og forutsigbarhet for langsiktighet.

Vi foreslår fortsatt satsing på samarbeidsinitiativ etter modell av prosessene som er igangsatt gjennom dette prosjektets SAK-prosjekter, og da gjerne med klare oppfordringer om å tenke nytt om hvem det er faglig berikende å utvikle fag og forskning sammen med for å styrke kompetansen og innovasjonskraften i helse- og velferdstjenestene, til samfunnets og brukernes beste.

Videre er det ønskelig med en rask avklaring av arbeidet med et nytt system for fastsetting av kompetansekrav til de helse- og sosialfaglige profesjonsutdanningene, fulgt opp av en avvikling av dagens utdaterte rammeplaner.

En utvikling i den retning som her er skissert, forutsetter et fortsatt politisk engasjement i forhold til kvalitet og relevans ikke bare i BSV-utdanningene, men i den samlede utdanningsporteføljen av profesjonsutdanninger som kvalifiserer til arbeid i velferdsstatens yrker. Skottene mellom helsesektor, arbeids- og velferdssektor og oppvekst og skolesektor må ned. Det er en forutsetning for at både utdanningsløpene og yrkesutførelsen i alle ledd av velferdsstatens virksomhet kan komme mer i samsvar med realitetene i den ofte sammensatte virkeligheten den står i som trenger bistand til mestring av eget liv og egen helse.

-----000-----

Vedlegg

Vedlegg 1:

Dialogforums beskrivelse av ni sentrale kunnskaps- og kompetanseområder for sosialfaglig arbeid og utdanning

For mer innsyn i bakgrunn og argumentasjon, les rapporten fra Dialogforum her:

http://www.uhr.no/documents/Dialogforums_rapport_fase1_BSV_prosjektet_fin.pdf

1.	Etikk og en verdiforankret praksis	Sosialarbeidere må ha kunnskap om grunnlagsetikk og yrkesetiske prinsipper, og hvordan dette danner basis for utvikling av etisk og faglig refleksivitet. Sosialfaglig arbeid byr alltid på utfordringer og dilemma som kreves høy bevissthet på etiske problemstillinger. Studentene må være godt forberedt til å kunne videreutvikle og vedlikeholde slik kompetansen som profesjonsutøvere i et bredt spekter av oppgaveområder for sosialfaglig arbeid.
2.	Relasjons- og kommunikasjonskompetanse	<p>Sosialarbeidere møter mange mennesker i sårbare livssituasjoner. Det vil alltid være asymmetri i relasjonen. Desto viktigere er kunnskap om betydningen av samtalen som en grunnpilar for sosialfaglig arbeid, for gjennom den opparbeides en tillitsfull samarbeidsrelasjon, som igjen er med på å styrke den enkeltes motivasjon for mestring og endring.</p> <p>Kommunikasjons- og relasjonsferdigheter i møte med brukere er derfor en sentral kompetanse innenfor alt sosialfaglig arbeid, herunder også kompetanse i konflikthåndtering, formidling og motivering.</p> <p>Kunnskap om <i>mangfold</i> er vesentlig for å utvikle relasjons- og kommunikasjonskompetanse: Mangfoldssamfunnet krever at en sosialarbeider har sensitivitet og respekt for forskjellighet. Sosialarbeideren skal møte alle mennesker uavhengig av klasse, kjønn, alder, etnisitet, funksjonsevne og seksualitet med respekt for deres bakgrunn og forutsetninger. Han/hun skal bidra til et åpent og inkluderende samfunn, og kunne ta i bruk ulike arbeidsmåter som bidrar til større forståelse for mangfold og egenart.</p>
3.	Kunnskap om profesjonelle beslutningsprosesser, veiledning og prosessledelse	<p>Ofte er det sosialarbeideren som skal starte opp og drive framover prosesser som krever koordinering på tvers av tjenester, sektorer og nivåer. Samarbeids- og samhandlingskompetanse er derfor vesentlig for å kunne planlegge, lede, koordinere og gjennomføre <i>en profesjonell beslutningsprosess</i>.</p> <p>En vesentlig del av sosialfaglig arbeid består i å veilede, motivere og følge opp enkeltpersoner og/eller familier, for å få til utvikling i retning av større grad av mestring og kontroll over eget liv. Dette forutsetter ferdigheter i å observere,</p>

		<p>analysere og kartlegge situasjoner som grunnlag for å planlegge/lede/drive fram en prosess</p> <p>Det er vesentlig at studentene lærer betydningen av, og kan utføre, løpende dokumentasjon og kvalitetssikring av så vel prosessen man legger opp til, som de intervensjonene som gjøres.</p>
4.	Kunnskap om sosial inkludering, marginalisering og sosial eksklusjon	<p>Kunnskaper om hvilke mekanismer som bidrar til sosial inkludering eller det motsatte, eksklusjon og sosial eksklusjon, fra arbeidsliv, utdanning, sosiale aktiviteter eller sosial deltakelse i det hele, står sentralt i den kompetansen sosialarbeidere har et særlig ansvar for å forvalte og utvikle.</p>
5.	Sosialpolitisk innsikt og systemforståelse	<p>En sosialarbeider må ha inngående kjennskap til velferdsstatens oppbygging og velferdsordninger, hovedlinjene i helse- og sosialpolitikken, struktur og organisering av hjelpeapparat og tiltakskjeder, og fordelingen av ansvar, roller og funksjoner i dette bildet. Sosialfaglig arbeid innebærer ofte å mobilisere og koordinere ressurser fra ulike deler av disse systemene og strukturene.</p> <p>Sosiale problemer og utstøtingsprosesser for den enkelte kan skyldes strukturer og prosesser på samfunns- og systemnivå som bør endres. Systemkunnskapen er derfor en forutsetning for å kople profesjonskunnskapen i sosialfagene til nødvendig forbedringskunnskap også på systemnivå: Innsikt i hvordan forbedringer i systemer og prosesser kan skje, slik at feil kan unngås og kvaliteten i tjenestene og tjenesteutøvelsen kan økes.</p>
6.	Kunnskap om forvaltning og fortolkning av regelverk, og om juridiske og økonomiske rammer og muligheter	<p>Sosialfaglige beslutninger/intervensjoner er ofte juridiske enkeltvedtak. Det er svært viktig at de er sikret juridisk og forvaltningsmessig – jf. begrunnelseskravet til intervensjoner under ferdigheter. Sosialfaglige kandidater bør være fortrolig med juridisk tenkemåte, og ha gode kunnskaper om jussen innenfor de feltene som aktiveres i sosialfaglige beslutninger.</p> <p>Evnen til å forstå og utøve faglig skjønn i sammenheng med valg av tiltak og anvendelsen av lov og regelverk, er særdeles viktig i møtet med mennesker i utsatte/sårbare situasjoner.</p> <p>Alle beslutninger om tiltak har også en kostnadsside. Kandidatene må kunne vurdere og begrunne ressursbruken i lys av helhet og sammenheng i det arbeidet som gjøres med og for enkeltpersoner og grupper.</p>

7.	Kunnskap om arbeid som velferdspolitisk virkemiddel	Deltakelse i arbeid er en viktig premiss for velferdspolitikken. Kunnskap- og kompetanseområdet omfatter ulike perspektiver på arbeidets betydning for samfunnet, hvordan arbeidsinkludering som politikk, forvaltnings- og fagområde er utformet gjennom NAV-reformen, om forholdet mellom arbeid, helse og velferd og om arbeidsmarkedets og arbeidslivets funksjonsmåte. Arbeidsinkludering som intervensjons- og tilretteleggingsprosess, utgjør et svært sentralt kompetanseområde.
8.	Kunnskap om folkehelsearbeid og planarbeid	Reformene i helse- og velferdstjenestene de siste skjer innenfor rammen av et tydelig folkehelseperspektiv (jfr. også perspektivet i Samspillmeldingen). Også sosialfagutdanningene må sikre at kandidatene har kunnskap om hvorfor, hvor og hvordan de kan bruke den fag- og profesjonsspesifikke kunnskapen i helsefremmende og forebyggende arbeid med enkeltpersoner, grupper, organisasjoner og systemer, på lokalt nivå og samfunnsnivå.
9.	Kunnskap om barn og unges oppvekstvilkår, helse og utvikling	<p>For å sikre hvert enkelt barn gode oppvekstvilkår behøves kunnskap om hva som fremmer og hva som hemmer en god oppvekst. Vern av barn fra graviditet til myndighetsalder og kjennskap til ettervern står derfor sentralt.</p> <p>Kunnskap om grunnleggende prinsipper som styrer praksis mot å sikre tilknytnings- og relasjonskvalitet er viktig. Blant de viktigste prinsippene er barnets beste, det biologiske prinsipp og barnets medvirkning.</p>

Kommentar til denne oversikten:

Det er visse typer av kvalifikasjoner og kompetansekrav som ikke er tatt med i denne oversikten FORDI de er allmenne og felles for all høyere utdanning, og da selvsagte temaområder også i BSV-utdanningene. Det omfatter slikt som at alle kandidater etter endt grunnutdanning i UH-sektoren skal ha utviklet sin *evne til kritisk og analytisk tenkning, selvrefleksjon rundt eget fag og egen fagutøvelse, og til å formidle egen fagkunnskap skriftlig og muntlig overfor mottaker av tjenestene, familie/pårørende, kollegaer og samfunnet for øvrig. De skal også kunne oppsøke og anvende ny kunnskap, og ha grunnlag for å kunne bidra til fagutvikling og forskning.*

Vedlegg 2:

Oversikt over problemstilling og resultater fra de 11 SAK-prosjektene i fase 2

Prosjektinstitusjoner	Formål, problemstilling og resultatmål, i hht søknad	Prosess, funn og konklusjoner
1) Nordvest-gruppen (Høgskulen i Volda, Høgskulen i S&Fj, Høgskolen i Molde)	<i>Korleis ta i vare tverrprofesjonelt samarbeid som fellesfagleg element for dei tre profesjonsutdanningane?</i>	<p>Hentet fra poster-framstillingen fra prosjektet:</p> <p>FUNN:</p> <ul style="list-style-type: none">- <i>Mykje TPS er alt inne i studia</i> Alle studia vektlegg tverrprofesjonell samarbeidslæring og har ulike undervisningsopplegg knytt til denne arbeidsforma. Å lære av og dele opplegg, har gitt viktige impulsar til vidare utviklingsarbeid. Alle studia har minst eit anna nærliggjande studium ein har felles opplegg med, somme har i tillegg trekt inn andre samarbeidspartar som lærarar, barnehagelærarar og mediestudentar.- <i>Meir læring på tvers av emne og studium</i> Det er eit uutvikla potensiale å få til emne og undervisningsopplegg med andre profesjonsutdanningar og ikkje berre dei mest nærliggjande profesjonane. Å finne fram til gode opplegg der ein kan lære med kvarandre og kjenne på kvarandre sine ulike føresetnader, er insitament til å halde fram samarbeidet i Nordvest.- <i>Danning gjennom sjølvberande prosessar</i> Tverrprofesjonell samarbeidslæring er eit kunnskapsfelt som i seg sjølv grip djupt inn i sjølve studieorganiseringa. Å lære om studieplantenking, rolleforståing og identitet er å få forståing av sjølve danningselementet i utdanninga. Fokus på TPS vert eit høve til saman å utforske korleis ein får til danning gjennom nokre sjølvbærande prosessar.

		<p>SAMMENFATTET:</p> <p><i>* Kunnskap</i> Prosjektet har synt at TPS si vidare utvikling må byggje på kunnskap og forskning. Undervisningsstillingane må ha godt kvalifisert personell som er praktisk orientert. Nordvest vil søkje vidare samarbeid med forskingsmiljø og utvikle aktuelle FoU-prosjekt.</p> <p><i>* Arbeidsprosessar</i> Å få til gode opplegg som inviterer til gode arbeidsprosessar mellom samarbeidspartane er viktig. Her kan ein hauste på somme av opplegga som alt er utvikla, og ved m.a. å identifisere bærande læringselement.</p> <p><i>* Organisering</i> Høgskulegruppe Nordvest har gjennom prosjektet funne stimulans til å finne fram til måtar ein kan organisere nærare samarbeid mellom studia og høgskulemiljøa på.</p>
Prosjektinstitusjoner	Formål, problemstilling og resultatmål, i hht søknad	Prosess, funn og konklusjoner
2) Universitetet i Agder	Formålet med prosjektet ved Universitetet i Agder har vært å stimulere til tettere samarbeid mellom vernepleierutdanningen og sosionomutdanningen, og på den måten legge til rette for tverrprofesjonell samarbeidslæring	<p><i>Plan for det metodiske opplegget i prosjektet:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Felles treff i undervisning mellom utdanningene • Felles seminardager for studenter i praksis, der en jobber med caseøvelser • Felles praksisplasser for studenter fra begge utdanningene, på praksisplasser der begge profesjoner møtes og samarbeider • Felles veiledningssamlinger med studenter, ansatte og veiledere fra praksisfeltet. <p><i>Resultater:</i> Dagsseminar der studentene på sosionomstudiet og studentene på vernepleierstudiet møttes for å jobbe sammen om case og rollespill knyttet til temaet</p>

		<p>tverrkulturell kommunikasjon. Seminaret er videreført og er tenkt som en fast del av undervisningen på begge studiene.</p> <p>3 praksisplasser tok imot både sosionomstudenter og vernepleierstudenter i praksis høsten 2014. Det ble utarbeidet egne retningslinjer for praksisperioden og innlevering av felles oppgave.</p> <p><i>Erfaringer/konklusjoner:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Felles seminar med forelesninger og tverrfaglig case-jobbing: Gjennom arbeid i mindre grupper og med rollespill og konkrete problemstillinger har studentene blitt utfordret på sin forståelse både av sin egen og den andres profesjon. 2. Felles praksis: <ul style="list-style-type: none"> * Det krever grundig forarbeid slik at ideen om tverrfaglighet forankres på praksisplassen, og studentene gis tid og rom til samhandling og felles arbeid. * Felles praksisbesøk der kontaktlærer fra de to utdanningene, veiledere på praksisplassen og studenter møtes, vil bli innført i videre fellespraksis for å sikre at studentene gis mulighet til å arbeide felles. * Ulike lengde på praksisperioden skaper vansker. * Studentene hadde stor nytte av felles seminar i forkant og midtveis i praksisperioden.
--	--	---

Prosjektinstitusjoner	Formål, problemstilling og resultatmål, i hht søknad	Prosess, funn og konklusjoner
3) Høgskolen i Telemark	<p>Samarbeidstriangelet: et prosjekt knyttet til pågående fagplanrevisjon, der studentene og praksisfeltet blir trukket mer med i arbeidet enn før.</p> <p>Formål: få til et samarbeid om å utarbeide en plan for og utvikling av undervisningsopplegg for tverrprofesjonell samarbeidslæring i barnevern- og vernepleier-utdanningene</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Legger vekt på at behovet for og arbeidet med tverrfaglighet og tverrfaglig samarbeid ikke er av ny dato, jfr 70-tallets meldinger og innretting av felles innholdsdel i mange rammeplaner fra 80- og 90-tallet, og at man nå må bygge videre på dette for å utvikle TPS - Seminarer valgt som arbeidsform i for prosjektgruppen, for å utvikle konkret uv-opplegg. Brukte først tid på å diskutere forutsetningene for TPS. Ønsket «å flytte fokus fra å lære <u>om</u> samarbeid, over til <u>å lære å samarbeide</u>» - Seminarene resulterte i et grovutkast til en mulig modell (moduler) for implementering av forslag til undervisningsmoduler med tittelen «Profesjonsrollen og tverrfaglig samarbeid» - Oppsummert: «De forslagene som er fremkommet i seminarene, er konkrete og kan synes omfattende. Hvorvidt de lar seg gjennomføre, vil være avhengig av prioriteringer både i praksisfelt og Høgskole. Man kan og se for seg en trinnvis innføring. Felles for de fleste forslagene er at studentene med utgangspunkt i praksisnære case og problemstillinger må tilegne seg og anvende kunnskap som er sentral i de respektive utdanningsløpene i et samarbeid der brukeren er i fokus. Parallelt arbeider vi med en søknad om interne samarbeidsmidler til et prosjekt for å videreutvikle grunnlaget for undervisningsmodulene som presenteres.» <p>Sluttbetraktning å nevne fra rapporten fra HiTelemark: «Totalt sett mener vi at den retningen disse SAK-prosjektene har ledet til, er en fruktbar vei å gå når det gjelder å dokumentere hva som kreves hva gjelder tverrfaglig samarbeid eller tverrprofesjonell samarbeidslæring. Det er nå vår intensjon å kunne videreføre samarbeidet og videreutvikle arbeidet som er gjort så langt med sikte på å implementere gode tverrfaglige/profesjonelle pedagogiske opplegg i begge bachelorutdanningene ved instituttet.»</p>

Prosjektinstitusjoner	Formål, problemstilling og resultatmål, i hht søknad	Prosess, funn og konklusjoner
<p>4) Universitetet i Nordland</p> <p>m/utdann til barnevern og til sosialt arbeid</p>	<p>Problemstilling:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hvilket innhold i et felles sosialarbeiderfag skal formildes gjennom pensum og undervisning til studenter på bachelornivå? <p>Mål: Utvikle to nye emner som er felles for våre to utdanninger:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Introduksjon til sosialt arbeid. 1. studieår, 2. semester, 20 stp. • Arbeid med sosiale problem. 2. studieår, 3 semester, 30 stp. <ul style="list-style-type: none"> - Disse emnene skal inngå i ny studieplan 	<ul style="list-style-type: none"> - Tar utgpkt i at ...<i>det er en utfordring å definere sosialfaglig kompetanse og avklare hva vi skal forstå med sosialfaglige felleselementer.</i> Dette var hovedtema i fase 1 av BSV-prosjektet, .. og er også det sentrale tema i vårt prosjekt, innrettet mot å konkretisere dette i to felles studieemner i det vi benevner som et felles sosialarbeiderfag. - Går inn på utfordringer i forholdet mellom ...<i>det profesjonsspesifikke i utdanningene og en tydelig yrkesretting. Er det et konsistent forhold mellom profesjonsspesifikke skiller og kompetansebehov innenfor de ulike delene av yrkesfeltet?</i> - For det tredje kommenteres utfordringer knyttet til utdanningenes lengde - Interessant figur i pkt 3 i rapporten: Tar utgpkt i begrepet sosialt arbeid «<i>som benevnelse for et felles fag for sosialarbeidere</i>» - Beskriver og begrunner valg av problemområder/innholdet i to omfattende fellesmoduler a hhv 20sp og 30sp - Introduksjonsemnet (20sp) er testet ut allerede våren 2015 - Beskriver hele (ny) studieplan ved UiN – fordi Bodø-modellen er unik i Norge <p>Hovedkonklusjon: Mener at de fleste utfordringene og motsetningene som ligger i føringene fra Samspillmeldingen, vil la seg løse om man utvikler en felles grunnutdanning på bachelornivå, jfr innspill fra 2010 og framover fra Henriksen mfl</p> <p>Tar i praksis til ordet for en profesjon - en utdanning, og peker på/støtter det alternativet som går i samme retning i PGs fase 1-rapport fra desember 2014, og mener vernepleierutdanningen da også kan innpasses i en slik modell med felles grunnutdanning og fordypningsmulighet gjennom valgfag</p>

Prosjektinstitusjoner	Formål, problemstilling og resultatmål, i hht søknad	Prosess, funn og konklusjoner
<p>5) Høgkolen i Bergen</p>	<p>Skjønnsbasert vurdering.</p> <p>Hovedproblemstillinger:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Basert på innspill fra tjenestene, hvilke ferdigheter i skjønnsbasert vurdering må nyutdannede sosionomer og vernepleiere ha? - Hvordan kan disse ferdighetene operasjonaliseres i læringsutbyttebeskrivelser? - Hvordan kan vi legge opp en ukes fellesundervisning for tredjeårs sosionom- og vernepleierstudenter som kan realisere disse læringsutbyttene? <p>Mål: «et ferdig opplegg for en felles undervisningsuke for 3. års vernepleier- og sosionomstudenter, at dette var utformet i samarbeid med representanter for aktuelle tjenester, og at disse også hadde en rolle i gjennomføringen av undervisningsuken.»</p>	<ul style="list-style-type: none"> - I fase 1 identifiserte den lokale arbeidsgruppen ved Høgskolen i Bergen fem sentrale "sosialfaglige kompetanser" de mente må utvikles bedre gjennom utdanningene. «Ett av områdene var <i>Refleksjonskompetanse og analytisk kompetanse</i>, forstått som de etiske refleksjoner, analyser og skjønnsmessige vurderinger som kreves for å realisere helse- og velferdspolitikken på individ- og gruppenivå. I forlengelsen av det har vi i dette småskalaprojektet hatt særlig fokus på <i>skjønnsmessige vurderinger</i>, forstått som en form for praktisk resonnering, hvor formålet er konklusjoner om hva som bør gjøres i konkrete enkelttilfeller, men hvor <i>holdepunktene er svake</i> (Grimen og Molander 2008, s.179, deres utheving).» - Fikk tidlig i prosessen en ekstratildeling fra HiB for å utvikle e-læringsverktøy tilpasset opplegget som skulle utvikles – <i>og det ble produsert 4 videoer</i> - Innhold ble laget, læringsutbyttebeskrivelser formulert, <i>og opplegget med en hel ukes fellesundervisning ble gjennomført første gang og evaluert.</i> 50 sosionomstudenter + 64 barnevernstudenter deltok. - Meget positive tilbakemeldinger fra studentene, men også gode indikasjoner på hva som kan gjøres bedre i neste runde, særlig organisatorisk. - Gjennomført en dagskonferanse «Fasetter av faglig skjønn» - Videoproduksjon

Prosjektinstitusjoner	Formål, problemstilling og resultatmål, i hht søknad	Prosess, funn og konklusjoner
<p>6) Høgskolen i Østfold</p>	<p>Tittel: «Kommunikasjon, samhandling og veiledning på tvers»</p> <p>Problemstilling og metode:</p> <p>Se etter hva som utgjør <i>hovedtemaene i den profesjonelle kommunikasjonskompetansen</i>, gjennom</p> <p>1) å synliggjøre faglige felleselementer i de fire utdanningene og</p> <p>2) å undersøke mulighet for samarbeidstiltak for utnytting av faglig felleskompetanse ved de fire sosialfagutdanningene ved høgskolen.</p> <p>Langsiktig hensikt: å utvikle en mulig felles plattform for læringsutbytter, undervisning og FoU- aktivitet knyttet til temaet ved avdelingen, med alle fire BA-utdanningene (ABSV)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - vurdert som <i>et innledende prosjekt</i> med vekt på <i>kartlegging av kompetanse, undervisning og utviklingsarbeider</i> knyttet til temaet «Profesjonell kommunikasjon» ved HiØ - gjort et større arbeid rent metodisk, med kvalitativ innholdsanalyse av et omfattende materiale samlet inn fra de fire utdanningenes undervisningsopplegg - et mål i prosjektet å finne hva som utgjør <i>hovedtemaene i den profesjonelle kommunikasjonskompetansen</i>. <p>FUNN:</p> <p>- Fag: Kom fram til 6 overordnede tema i disse utdanningene som omhandler <i>profesjonell kommunikasjon</i> – men på ulik måte og med ulik vekt. Disse presenteres inngående i rapporten, og prosjektgruppen kommenterer utfordringer og muligheter til mer faglig åpenhet og samarbeid om disse ved HiØ</p> <p>Om Kompetanse og organisering</p> <p>«Et svært interessant og sannsynligvis det viktigste funnet i studien er den bredden og omfanget av kompetanse som ligger i ABSV-utdanningen på feltet «profesjonell kommunikasjon». «Undervisningsaktivitetene er i stor grad organisert i tråd med utdanningsgrensene. Akademisk ansatte er i hovedsak knyttet til en av utdanningene og har de aller meste av sine arbeidsoppgaver knyttet til den ene utdanningen. Det betyr at i praksis kan en ansatt ha ansvaret for et tema uten å vite om det er andre ved avdelingen som har ansvar for det samme temaet ved en av eller flere av de andre utdanningene»</p> <p>Om Koplingen mellom undervisningsmiljø og forskningsmiljø ved HiØ – hvem deltar og hvem burde delta?</p> <p>prosjektet viser at 18 av de 23 ansatte som er involvert i undervisning og utvikling av temaene <i>samhandling, veiledning og kommunikasjon</i>, ikke er knyttet til et</p>

		<p>fagmiljø/ forskergrupper som fremmer forskning og utvikling, og stiller spm ved ledelse og strategi knyttet til FoU</p> <p>Hovedkonklusjoner fra arbeidsgruppen ved HiØstfold: «...den profesjonelle kommunikasjonen er mulig å sortere inn i de seks hovedtemaene som er beskrevet i rapporten.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Alle utdanningene har læringsutbytter knyttet til alle temaer, og likhetene mellom innholdet i utdanningene er mange. - Et nærmere samarbeid mellom utdanningene om temaene og ikke minst undervisning på tvers av studiene kan gi mer effektiv bruk av ressurser og gode synergieffekter i fagmiljøet. - Det store antallet ansatte som er involvert i ulike sider av den profesjonelle kommunikasjonen innebærer et i stor grad <i>et ubenyttet forsknings- og utviklingspotensial</i>. Få FoU-prosjekter er i dag knyttet til temaene. Et tettere fagmiljø vil gi opphav til flere og mer omfattende prosjekter enn det som er mulig per i dag.»
Prosjektinstitusjoner	Formål, problemstilling og resultatmål, i hht søknad	Prosess, funn og konklusjoner
7) Høgskolene i Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag	<p>Tittel: Samarbeid til barnets beste</p> <ul style="list-style-type: none"> - 5 involverte utdanninger: <i>helsesøster, barnehagelærer, barnevern, sosionom, vernepleier</i> - Innhold: <i>Samarbeid om planlegging og gjennomføring av et samarbeidsseminar over 3 dager i januar 2015</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - Innhold og forelesere ble partene raskt enige om. <i>Det som krevde tid, var å kommet til enighet på tvers av fagene om gruppeoppgaver knyttet til de ulike temaene seminaret skulle dekke</i> - Det å organisere en god gjennomføring for 600 studenter var den kanskje største utfordringen, og tre campuser måtte benyttes parallelt for å få det til, og studentene måtte flytte rundt mellom disse. - men dette hadde også sine fordeler: studentene fikk se hvor 'de andre' holdt til - Pga ressurs- og logistikkutfordringen ble en konklusjon at opplegget bør reduseres til 2 dager, gitt store nok auditorier og nok større grupperom - Program for de tre dagene, samt ressurs- og referanseliste følger rapporten

		<p>Fra evalueringene framhever rapporten fra HiST og HiNT følgende konklusjoner: «Studentene påpekte at det var nyttig og at de er blitt tryggere på egen kompetanse, lært mye av andres kompetanse, bearbeidet myter om de andre utdanningenes kunnskap og i all hovedsak bygd opp gjensidig tillit.»</p> <p>- «.. slike undervisningsopplegg bidrar positivt og skaper grobunn for større innsikt og handlingskompetanse, slik at profesjonene i fellesskap kan forebygge problemer hos marginaliserte barn og ungdom. Dette har vi fått bekreftet i studentenes tilbakemeldinger. Det at alle de ulike lærerne som har deltatt i dette samarbeidet, ønsker fortsatt samarbeid, bygger også opp om denne konklusjonen»</p>
Prosjektinstitusjoner	Formål, problemstilling og resultatmål, i hht søknad	Prosess, funn og konklusjoner
8) Høgskolen i Lillehammer	<p>Tittel: Deltakelse og medvirkning</p> <p>Utvikling av tverrprofesjonell samarbeidslæring som undervisnings- og læringsform i tre BSV- utdanninger ved Høgskolen i Lillehammer</p> <p>---</p> <p>Målet er å ...legge til rette for tverrprofesjonell samarbeids-læring gjennom å utvikle et emne på 15 sp mellom tre ulike profesjonsutdanninger (BSV)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - «Vårt arbeid har foregått i to faser: utvikling/planlegging og gjennomføring av fellesemne for tredje års studentene. Planlegging og gjennomføring er utført i henhold til fremdriftsplanen» Det tverrprofesjonelle fellesemnet prosjektet dreide seg om, omfattet 210 studenter. - Rapporten gjengir elementer fra studentevalueringene og fra de tre utdanningenes sluttevalueringer, da «Disse skal gi føringer for det videre arbeidet da emnet skal inngå i utdanningenes studieplaner» - Poenget her: HiL hadde allerede i 2011 vedtatt 15sp fellesemne om tverrprofesjonell samarbeidslæring – og dette SAK-prosjektet ble et nødvendig tilskudd til å få dette opp å stå og et bredere praksisfelt involvert - Arbeidsgruppe med ansvar for leveranse av ny modul, ut fra et klart mandat - Bruk av seminarformen for å utvikle tenkningen og sluttproduktet - Første gjennomføring uke 5-7 2015, godt beskrevet ut fra hovedgrupper av aktører - Evaluering gj spørreundersøkelse ved oppstart og til slutt

	<p>Hensikten er, i tillegg til studentenes læringsutbytte, ...<i>at lærerne ved studiet og deltagere fra praksisfeltet vil øke sin kunnskap om og forståelse for tverrprofesjonelt samarbeid gjennom prosjektet, og gjennom det bidra til at både utdanninger og praksisfelt får et økt fokus på tverrprofesjonelt samarbeid.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - Noen funn fra studentenes svar: <ul style="list-style-type: none"> o Undervisning OM TPS opplevdes som faglig relevant. ...<i>etterlyste undervisning om TPS på tvers av studiene alle 3 år.</i> o <i>Noen mente BSV-utdanningene er for like til at utbyttet av TPS blir godt</i> <p>Utdrag fra rapporten som omhandler Erfaringer og innspill til neste års TPS- opplegg:</p> <ul style="list-style-type: none"> - logistikken omfattende og krevende for alle involverte. - Ikke bare studentene, men også ansatte, ble utfordret med å jobbe med problembasert læring. - Neste års opplegg vil fokusere på teoretisk forankring i og pedagogisk tilrettelegging av emnet, for å tilrettelegge TPS som læringsform med fokus på den dobbelte fagidentiteten. - Involverte lærer trivdes med å jobbe med TPS- læring, og vi fortsetter gjerne med det. <p>Eget poeng i rapporten fra HiL, om den dobbelte fagidentiteten i et TPS-læringsperspektiv:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Prosjektet mener at måten dette omtales på i Samspillmeldingen <i>..er argumenter for innovative og nyskapende utdanningsprofiler.</i> <p>Og HiL anbefaler en klar kopling mellom en slik forståelse og utvikling og bruk av TPS som læringsform</p>
--	--	--

Prosjektinstitusjoner	Formål, problemstilling og resultatmål, i hht søknad	Prosess, funn og konklusjoner
<p>9) Universitetet i Stavanger</p>	<p>Tittel og mål: Tverrfaglig undervisning knyttet til tema «Bekymringsmelding til barnevernet»</p> <p>Formål: <i>å styrke handlingskompetansen knyttet til meldingsplikten til barnevernet i skole og barnehage, samt bidra til tverrprofesjonell samarbeidslæring, kunnskap om risikoutsatte barn og tverretattlig samarbeid.</i></p> <p>Involverte utdanninger:</p> <p><i>Utdanning til barnehagelærer, barnevernspedagog og sosionom</i></p>	<p><i>Ramme</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Prosjektet bygger videre på eksisterende samarbeid mellom flere av de involverte utdanningene, men dette prosjektet inkluderer også nye samarbeidspartnere - det ble satt opp en liste med 5 krav til læringsutbytte fra prosjektet - og en tydelig målsetting knyttet til utdannings-/studiekvalitet - selve prosjektet/undervisningen gikk over 5 dager – opplegget vedlagt rapporten - innrettingen av alle forelesninger ble grundig diskutert på forhånd i fellesskap <p><i>Funn:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - logistikken krevende mht å samordne rom og tid for så mange - krevende å utvikle kasus som var like relevant for alle grupper <p><i>Essens av evalueringene etterpå:</i> «25 av 30 grupper leverte skriftlig vurdering. Flesteparten evaluerte prosessen og opplegget, mens noe færre (13) evaluerte læringsutbytte og alle disse bemerket at det hadde vært lærerikt. Det er mange som kommenterer gruppearbeidet på tvers av studiene på en veldig positiv måte. Det ser ut at de har fått godt utbytte av gruppearbeidet. Videre er det mange som ser ut til å ha vært fornøyd med casene, selv om noen også har forslag til forbedringer der. Når det gjelder organiseringen ser det ut til å ha skapt noen utfordringer å kommunisere til studenter ved ulike studier, og at det var utfordrende å holde alle oppdatert om endringen vi ble nødt til å gjøre i forhold til rombestillingen. Flere studenter nevner uklarheter og ulik informasjon. Dette er noe vi kan ta med oss videre for å forbedre kurset til neste år.»</p> <p><i>OG:</i> det er planlagt en artikkel basert på prosjektet, til tidsskriftet for barnehagelærere</p>

STØRRE SKALA-prosjekt (2 stk)		
Prosjektinstitusjoner	Formål, problemstilling og resultatmål, i hht søknad	Prosess, funn og konklusjoner
<p>1) HiST+HiNT+UiA:</p>	<p>Tittel og mål:</p> <p>Utvikling av nye fellesmoduler innen sosialarbeider-utdanningene i Midt-Norge og Universitetet i Agder.</p> <p>Prosjektet har konsentrert seg om tre områder spesielt hvor sosialarbeidere bør utvikle sin kunnskap og kompetanse: arbeidsinkludering, folkehelse og barnevern</p> <p>Involverte utdanninger:</p> <p>HiST: B+S+V</p> <p>HiNT: V</p> <p>UiA: S+V</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Etter dialog med UHR om prosjektets innretning, ble utgangspunktet justert slik at fokuset ble rettet mot det tverrprofesjonelle samarbeidet mellom BSV-utdanningene samt det faglige samarbeidet mellom institusjonene - Prosjektgruppen har hatt fire telefonmøter, ett heldagsmøte og to arbeidsseminarer over to dager samt dokumentdeling via sharepoint. Og det er jobbet gruppevis og individuelt ved de enkelte institusjonene - Utdanningsinstitusjonenes ulike utgangspunkt har medført behov for flere runder med avklaring av hvordan vi i prosjektgruppen skulle angripe oppgaven, og vi har måttet forhandle oss fram til konsensus rundt gjennomføringen av utredningsarbeidet. <p>Rapporten gir en god innføring i resultatet for innretting og innhold på de tre temaområdene i prosjektet, arbeidsinkludering, folkehelse og barnevern</p> <p>I kapittel 3 utvikles tanker om en utdanningsmodell med vekt på mer valgfrihet mht sosialfaglig fordypning i bacheloroppgaven, samtidig som dette vil måtte bygge på en «tydeliggjøring av felles sosialfaglig kompetanse», tråd med signalene til grunn for Samspillmeldingen og BSV-prosjektet</p> <p>Konklusjoner:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Etter prosjektgruppens vurdering ligger det mange muligheter for å utvikle sosialfagområdet innenfor alle tre utdanningsinstitusjoner, men vi ser og har erfart at ulike tradisjoner, både mellom og innad i de ulike utdanningene, og ulik organisering ved de forskjellige utdanningene gir utfordringer for å få dette til.

		<ul style="list-style-type: none"> - <i>En viktig diskusjon har vært hva som bør inngå i utdanningene som en felles grunnkunnskap innen disse temaene, og hva som bør være tilstede i en evt. fordypning. Vi har utarbeidet forslag til felles læringsutbytter som bør inngå i en minimumsvariant. Det vil si læringsutyttebeskrivelser som kan inngå i alle BSV-utdanningene.</i> - <i>Prosjektgruppen har ... skissert læringsutbytter innen områdene arbeidsinkludering, barnevern og folkehelse. Læringsutbyttene er utformet slik at de kan tilpasses alle BSV-utdanningene og kan anvendes i løpet av de 5 første semestrene eller innpasses tidlig i utdanningene og presenteres sammen med sosialfaglig teorigrunnlag, historikk og praksis, evt. utvides til å bli egne substans-/fordypningsemner i 6. semester.</i> - <i>På bakgrunn av signalene knyttet til behov for praksisnær forskning og økt samarbeid mellom utdanningsinstitusjonene og utdanningenes utvikling og tydeliggjøring av felles sosialfaglig kompetanse, foreslår prosjektgruppen en valgfri sosialfaglig fordypning i forbindelse med arbeidet med bacheloroppgaven for å bedre imøtekomme disse signalene.</i>
--	--	--

Prosjektinstitusjoner	Formål, problemstilling og resultatmål, i hht søknad	Prosess, funn og konklusjoner
<p>2) 4 høgskoler: HiT, HiOA, HiL, HIST, i samarbeid med Forandringsfabrikken og Barnevernsproffene</p>	<p>Tittel:</p> <p>Mitt Liv – Høyskole; en utvidelse av prosjektet <i>Mitt liv</i> mellom Forandringsfabrikken og Barnevernsproffene og kommunalt barnevern</p> <p>Overordnet mål:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Utvikle faglige felleselementer, bygd på svarene fra brukere og praksisfelt. Disse elementene vil ta utgangspunkt i de forsterkede føringene i barnevernsloven, om barn og unges rett til medvirkning i alt samarbeidet med barnevernet. - Utvikle tverrprofesjonelle undervisnings-elementer, av stor betydning på alle de sosialfaglige studiene – som et viktig pilotarbeid. - Gjennomgå og evaluere eksisterende emner som går igjen på de ulike studiene og som har brukarmedvirkning i sentrum 	<p>Resultater ut fra oppsatte resultatmål</p> <p><i>1. Inkludere erfaringer og råd fra brukere i undervisningen:</i> «Prosjektet har resultert i at dette nå er systematisert på alle høgskolene (men) Fortsatt er det engasjerte enkeltlærere som driver arbeidet framover på hver av høgskolene. Vi kjenner på utfordringene med å skape kollektiv erkjennelse i lærerkollegiet om at kvalitetsutvikling må inkludere svar fra barn og unge, og vi tenker dette vil ta lenger tid enn et års prosjekt»</p> <p><i>2. Inkludere kunnskap fra praksisfeltet i undervisningen</i> «På tre av høgskolene vil praksisfeltet og proffene undervise sammen i skoleåret 2015-16. Her vil erfaringer fra Mitt Liv i kommunene være grunnleggende i formidlingen. Praksiserfaringer og arbeidsmåter fra utviklingsarbeidet Mitt Liv i kommunene, presenteres og diskuteres på utdanningene. Dette vil gjelde både barnevern, sosionom og vernepleierstudiet.»</p> <p><i>3. Dialog mellom utdanningene, brukerne og praksisfeltet</i> «Dialogene har tatt utgangspunkt i erfaringer fra Mitt Liv kommune, og har tydelig vist at praksisfeltet på en del områder nå går foran og utvikler ny kunnskap og nye arbeidsmåter. Implementeringen av verdier i norske barnevernstjenester rundt i hele landet, har gjort inntrykk på utdanningene og inspirerer til sterkere verditenkning også på utdanningene. Som en følge av denne dialogen har det blitt knyttet tettere bånd mellom praksisfeltet og de tre BSV-utdanningene»</p>

		<p>Fra avsluttende konklusjon i rapporten:</p> <p>«Samarbeidet mellom Forandringsfabrikken, proffene og høgskolene har tatt sitt utgangspunkt i barnevern. Selv om utviklingen på høgskolene – i varierende grad – har inkludert også andre utdanninger, er det klart at potensialet for å inkludere andre fag er stort. Dette gjelder ikke bare de tradisjonelle BSV-fagene, men i like stor grad beslektede utdanninger som barnehagelærer, lærer, sykepleier o.a. Vi mener dette prosjektets resultater peker på at en slik utvidelse er sterkt ønskelig.</p> <p>Deltakerne har startet utviklingen av et fellesskap som vil kunne være et godt miljø for en slik utvikling. Gjennom utnyttelse av ulike styrker, f.eks. planverk, undervisningsformer, forskning, verditenkning, utviklingsarbeid og innovasjon, mener vi at det er skapt et godt grunnlag for et effektivt samarbeid for konkrete resultater videre.»</p>
--	--	---

NB: Alle rapportene kan med fordel og risiko for stort utbytte, leses fulltekst, og kan lastes ned her:

http://www.uhr.no/ressurser/temasider/samarbeid_arbeidsdeling_og_konsentrasjon/sosialfaglig_kompetanse_og_bsv-utdanningene_-_sosialfag-pros/rapporter_og_dokumenter

Vedlegg 3: Oppdragsbrevet fra KD til UHR

Oppdragsbeskrivelse for SAK-prosjekt knyttet til sosialfagutdanningene

1. Bakgrunn

Regjeringen satser bredt på utvikling av helse- og velferdstjenestene. For et fortsatt bærekraftig system, der pasienter og brukere møter kvalitativt gode og trygge tjenester på en effektiv og omsorgsfull måte, er det nødvendig med omfattende endringer i tjenestenes organisering. Samhandling mellom ulike deler av tjenestene står sentralt i dette. Både i helse- og omsorgstjenestene, innenfor Nav-systemet og i barnevernet pågår det omfattende arbeid for å sikre likeverdige tjenester for hele befolkningen.

Tilgang på og bruk av riktig kunnskap og kompetanse er avgjørende for å lykkes med dette. Det er menneskene som hver dag møter brukere og pasienter, som er de viktigste byggesteinene i våre helse- og velferdstjenester. Gjennom Meld. St. 13 (2011-2012) *Utdanning for velferd – Samspill i praksis* har regjeringen lagt det politiske grunnlaget for et omfattende arbeid der målet er å sikre at utdanning og forskning framskaffer den kunnskap og kompetanse som tjenestene trenger. Lykkes vi med dette, vil det få betydelige positive konsekvenser for både forsknings-, utdannings-, helse- og velferdssektorene i Norge.

Stortingsmeldingen gir tydelige signaler om regjeringens ønskede retning for den videre utvikling av helse- og sosialfaglig utdanning og forskning i Norge, som et samlet Storting har stilt seg bak. Utdanningene skal gi studentene grunnleggende kompetanse som svarer på samfunnets behov for kunnskapsbaserte tjenester, samtidig som de skal danne et godt grunnlag for videre kompetanseutvikling i yrkesutøvelsen og innen utdanningssystemet. De skal holde gjennomgående høy kvalitet og bygge på forskning og erfaringsbasert kunnskap. Helse- og velferdstjenestenes behov for kunnskap og kompetanse skal være utgangspunktet for utformingen av utdanningene. Forskningen skal være praksisnær og av høy kvalitet slik at den bidrar til kvalitetsutvikling av både utdanningene og yrkesutøvelsen. Videre skal det være godt samspill på tvers av utdanningene, både når det gjelder fagområder og nivå i utdanningssystemet.

Regjeringens SAK-politikk (samarbeid, arbeidsdeling og konsentrasjon) bygger på erkjennelsen av at solide fagmiljøer med høy kvalitet forutsetter utstrakt arbeidsdeling og samordning mellom institusjonene. Regjeringen forutsetter at dette også skal gjelde for sosialfagutdanningene og forventer at: *"Fagmiljøene skal oppnå en styrking i tråd med den gjeldende SAK-politikken slik at de ansatte ved de ulike utdanningene innenfor samme institusjon opptrer og oppfattes som ett fagmiljø"*. Dette legges til grunn i den videre utviklingen av sosialfagutdanningene og med utgangspunkt i fremtidige nasjonale og regionale behov for sosialfaglig kompetanse.

I stortingsmeldingen omtales sosialfaglig arbeid og kompetanse særskilt på grunn av at det er behov for større endringer av disse utdanningene slik at de i bedre grad kan imøtekomme samfunnets behov. Den sosialfaglige kompetansen trengs innenfor alle tjenesteområder og i arbeid med en rekke ulike brukergrupper. Utdanningene representerer og produserer hver for seg viktig kunnskap og kompetanse som trengs i velferdstjenestene. Sosialfagene har imidlertid svake forskningstradisjoner og fagmiljøene er i noen tilfeller små og lite robuste. De sosialfaglige utdanningene har ulike teoretiske og metodiske tradisjoner og vernepleierutdanningen og barnevernspedagogutdanningen har en tidlig spesialisering mot visse målgrupper og tjenester. Dette er motsatt av den pågående utviklingen som går i retning av at utdanningen orienterer seg bredere, både med hensyn til målgrupper og arbeidsfelt. Endringene er basert på arbeidslivets etterspørsel og dette vil også gjelde disse utdanningene. Andre forskjeller mellom de tre utdanningene er at barnevernspedagogutdanningen og sosionomutdanningen er sosialfaglige utdanninger mens vernepleierutdanningen er en helsefagutdanning som gir autorisasjon.

Utdanningene er blitt utfordret, og regjeringen beskriver i stortingsmeldingen hva som må gjøres for at kandidatene skal kunne imøtekomme helse- og velferdstjenestenes forventninger til sosialfaglig kompetanse. Regjeringen vil på bakgrunn av de omtalte endringsbehovene iverksette særskilte tiltak, utover det som gjelder alle helse- og sosialfagutdanningene, for de sosialfaglige utdanningene. Regjeringen mener at: *"den sosialfaglige kompetansen bør styrkes med utgangspunkt i de tre store grunnutdanningene på området, og at det er behov for endringer både innenfor hver av utdanningene og i samspillet mellom dem."* Regjeringen sier videre at dette skal gjøres gjennom at: *"særlig vekt skal legges på å utvikle og styrke de faglige felleselementene og den velferdsfaglige basiskompetansen."* Regjeringen vil også gjennomføre: *"en helhetlig gjennomgang av fagmiljøene og deres utdanningstilbud og forskningsinnsats."* Hovedprinsippet om brede grunnutdanninger skal legges til grunn ved gjennomføringen av de særskilte tiltakene jf nærmere omtale av dette i Meld. St. 13 (2011-2012) *Utdanning for velferd – Samspill i praksis..*

2. Målet med oppdraget:

For å møte kunnskaps- og kompetansebehovene på det sosialfaglige området i alle deler av velferdstjenestene, er det behov for mer robuste fag- og forskningsmiljøer. Målet med oppdraget er å legge til rette for en nasjonalt koordinert prosess som bidrar til dette gjennom økt samarbeid, tydeligere arbeidsdeling og økt faglig konsentrasjon (SAK) med utgangspunkt i de tre store grunnutdanningene.

3. Beskrivelse av oppdraget

Kunnskapsdepartementet ber Universitets- og høyskolerådet ta ansvar for organisering og gjennomføring av et nasjonalt SAK-prosjekt. Prosjektet skal ha som mål:

1. Å definere sosialfaglig kompetanse slik at det bidrar til å styrke og videreutvikle de sosialfaglige felleselementene i dagens tre hovedutdanninger (utdanning til barnevernspedagog, sosionom og vernepleier). Forholdet mellom sosialfaglige felleselementer og profesjonsspesifikke bidrag til sosialfaglig arbeid må klargjøres. Det forutsettes at dette skjer i samspill med helse- og velferdstjenestenes uttrykte kunnskaps- og kompetansebehov.
2. Å stimulere til tettere samarbeid mellom utdanningsinstitusjonene om innhold og organisering av de sosialfaglige utdanningene i dialog med relevante yrkesfelt.
3. Å stimulere til samordnet forskningsinnsats i nært samarbeid med yrkesfeltene på tvers av studieprogrammer og utdanningsinstitusjoner som ledd i arbeidet med å utvikle mer robuste fag- og forskningsmiljøer.

Oppdraget er to-delt:

- Den første delen (jf pkt 1) skal omfatte tiltak for å definere og styrke utviklingen av en felles sosialfaglig basiskompetanse gjennom de nevnte grunnutdanningene.
- Den andre delen (jf pkt 2 og 3) skal stimulere til tettere samarbeid mellom utdanningsinstitusjonene når det gjelder utdanning og forskning.

Sosialfaglig utdanning på alle nivåer skal inviteres til å delta i SAK-prosessen. Endringsarbeidet skal forankres både hos institusjonsledelsen og den faglige ledelsen, og en bredest mulig involvering av fagpersoner på tvers av institusjoner er en forutsetning. Oppdragets pkt 1 gjennomføres uavhengig av gjeldende rammeplaner. Det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket legges til grunn. Derav følger at institusjonene, som del av prosessen med å definere den felles sosialfaglige kompetansen, arbeider for en samordning av læringsutbyttebeskrivelsene på overordnet nivå.

Oppdraget utformes og konkretiseres nærmere i en prosjektplan fra UHR, med en fremdriftsplan som beskriver milepæler fram til oversendelse av sluttrapport til Kunnskapsdepartementet. Kunnskapsdepartementet holdes orientert via rapporter og møter når det er hensiktsmessig for framdriften i prosjektet.